O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

O'MTDP

Gazeta 1995-yil, 10-iyundan chiqa boshlagan

Milliy tiklanish

Har oyda ikki marta chop etiladi

O'zbekiston Milliy tiklanish demokratik partiyasining ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy gazetasi

2004 yil, 29 oktyabr, juma

19 (300) son

ТИКЛАНИШНИ ФИДОЙИЛАР УДДАЛАЙДИ

Эзгуликка интилган, кўнгли яхши амалларга мойил, халқ хизматидан қочмайдиган инсонлар ҳамиша элнинг назарида бўладилар. Элнинг ҳурмат-эътибори эса, инсонни тобора юқори пояларга кўтариб боради.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган Абдунаби Сиддиқов ҳам 36 йилдан буён сув хўжалиги соҳасида ишлаб, халқнинг оғирини енгил қилишда ўз ҳиссасини қўшиб келаётган инсонлардан бири. У иш фаолиятини Оҳангарон дарёси тўманлараро каналлар бошқармасида техник, муҳандис-гидрометр, техник-гидрометр вазифаларидан бошлаган Абдунаби Сиддиқов 2003 йилдан бошлаб «Оҳангарон-Далварзин» ирригация тизими бошқармаси бошлиғи лавозимида ишлаб келмоқда.

Абдунаби Сиддиқов ўз соҳасининг тажрибали мутахассиси бўлиши билан бирга Ўзбекистон Республикаси Миллий Тикланиш Демократик партиясининг аъзоси, партиянинг Пискент туман Кенгаши раиси сифатида ҳам кўплаб ишларни амалга ошириб келмоқда. Яқинда бўлиб ўтган ЎзМТДП Тошкент вилоят Кенгаши конференциясида Абдунаби Сиддиқов ҳам сўзга чиқиб, ўз мулоҳазаларини баён этди. Мулоҳазалар давомида партия ҳаракат дастурини соддароқ тилда аҳолига етказиш, тарғибот ишларини кенгайтириш таклифини киритиш билан бирга ўз соҳасидан келиб чиқиб, сувни тежаш ва бунинг натижасида кўриладиган яхши ҳолатлар ҳақида айтиб ўтди.

Шу тадбирдан кейинроқ қўлимга «Пискент ҳаёти» газетасининг баҳор ойларидаги сони тушиб қолди. Унда Абдунаби Сиддиқов билан қилинган суҳбат берилган экан. Суҳбатни ўқиш давомида бу инсоннинг тарих, археология, адабиётдан ҳам яхшигина хабардор эканлиги, хусусан, Пискент тарихининг билимдони эканига гувоҳ бўлдим. Саволларга жавоб берар экан «Пискентнинг эски номи Бискант-(бист-тожикча йигирма, Маҳмуд Қошғарийнинг «Девони луғатит-турк»идан канд-туркча шаҳар, вилоят деганидир) йигирма шаҳар демакдир. Ҳақиқатан ҳам мен академик Ю.Ф.Буряков, М.Е.-Массон асарларини ўқиб, ўзим ўрганиб чиққан Пискент атрофида 20 та катта қўрғонлар ёки эски шаҳар қолдиқларини жойида кўриб, ўрганиб чиқдим. Улар Пискент атрофини 5-15 километр атрофида ўраб олган. Бу шаҳарлар қадимда Бискентта бўйсунгани учун шаҳаримиз Бискент деб номланган

бўлиши мумкин.

...Пискент, Шош(Тошкент) тарихи ҳақида ўқиган асарларим рўйхатини олганман. Аллоҳ насиб қилса, Пискент тарихи ҳақида китоб ёзмоқчиман» деб ўтади.Конференциядаги жонли таклифлар билан чиқиш, «Пискент ҳаёти» газетасидаги атрофлича суҳбат сабабли биз ҳам Абдунаби Сиддиқов билан сув хўжалигига доир масалалар, шу билан бирга партия ҳаёти бўйича суҳбатлашдик, у кишининг иш фаолиятига қизиқдик.

—Тажрибали мутахассис сифатида сарфланаётган сув меъёрлари ҳақида нима дея оласиз? Биздаги сув сарфи миқдорини тежаш мумкинми?

—36 йиллик иш тажрибамдан келиб чиқиб айта оламанки, суғоришга берилаётган сувнинг 30 фоизини тежаш мумкин. Иш фаолиятим давомида гувоҳ бўлганман-қурғоқчилик, сув кам йилларда режалар бажарилиб келинган, бунга сабаб, бундай паллада ишга масъулият ошади. Сув кўп йилларда эса, сувчилар аксарият беэътибор бўлишади, бу эса ўз навбатида ҳосилдорликка салбий таъсир қилади. Ҳукуматимизнинг сувчиларга жуда яхши эътибор бераётгани бежиз эмас.Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтмоқчиман. Экологиянинг бузилиши, бунинг натижасида тоза ичимлик суви танқислигига саноат корхоналарини айбдор қилиб ўрганиб қолганмиз.Тўғри, буни инкор қилиб бўлмайди. Лекин бу ҳолатларга ўзимиз ҳам жавобгармиз. Ичимлик суви оқадиган ариқларга ахлат, турли чиқиндилар тўкамиз. Бу билан ўзимиз нафас олаётган ҳавони ҳам булғаётганимизни билиб турсак-да, лоқайдлик қиламиз. Ваҳоланки, бобо-момоларимиз ўша ариқлардан сув ичганлар. Ҳар не бўлганда ҳам сув, умуман, борлиқдаги исроф-гарчиликлар учун барчамиз бирдек жавобгармиз.

—Партиянинг бугунги кундаги нуфузи, туман Кенгашида олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳам гапириб ўтсангиз.

— «Миллий тикланиш» партиясига билимли, дунёқараши кенг, омма орасида обрў-эътиборга эга кишилар киришаётир, бу қувончли ҳолат. Партия сафида халқнинг талаб ва эҳтиёжларини олдиндан била оладиган, эл дардига жойнинг ўзида малҳам топа биладиган фидойи аъзоларнинг бўлиши айни муддаодир. Зеро, тикланишни фидойилар уддалайди.

Ҳозирда туманимизда партия аъзолари 512 тага етди. Партиянинг 21та таянч нуқталари мавжуд.Туманимизда Ўткир Омонов, Отабек Зокиров, Обид Рустамов, Шуҳрат Жўраев, Башорат Сатторова каби фидойи аъзоларнинг саъй-ҳаракатлари билан бир қатор эзгу ишлар амалга ошириб келинмоқдаки, бу- фуқаролларимизнинг партиямизга ишончини кучайтиради. Ҳозирги сайловолди жараёнларда бизнинг асосий вазифамиз ҳам партия ҳар доим халқ билан биргалигини, шу юрт инсонларининг дарди билан яшашини, унинг муаммоларини ҳал қилишда кўмакдош эканлигини кўрсата олишдир.

Суҳбатдошимизнинг бу гаплари асло баландпарвоз сўзлар эмас.Сўзимизнинг якунида юқорида айтиб ўтилган «Пискент ҳаёти» газетасида берилган Абдунаби Сиддиқовнинг сўзларини келтириб ўтишни лозим топдик. «Инсон ҳаёт экан, доимо эзгуликка , яхшиликка интилиб яшайди. Бу ҳам саодатдир. Орзулар олами кенг. Худойим насиб этса, Пискент ҳақида китоб ёзсам... Истагим, аввало, илм даргоҳларида ҳурматли устозларни моддий-маънавий томондан қадди, обрўси янада тикланса, маошлари оширилса. Ўқитувчиликка энг саводли, жонкуяр, фидойи инсонлар кириб келиши кўпайса, болаларимиз саводли, ўқимишли, имони бутун бўлиб, ҳамма ҳавас қиладиган даражада бўлишса...»

Бу сўзларни ўқир экан-миз, «Миллий тикланиш» партияси чинданда зиёлилар партияси эканлигига яна бир бор амин бўлдик.

Зумрад ВАҲОБОВА суҳбатлашди.

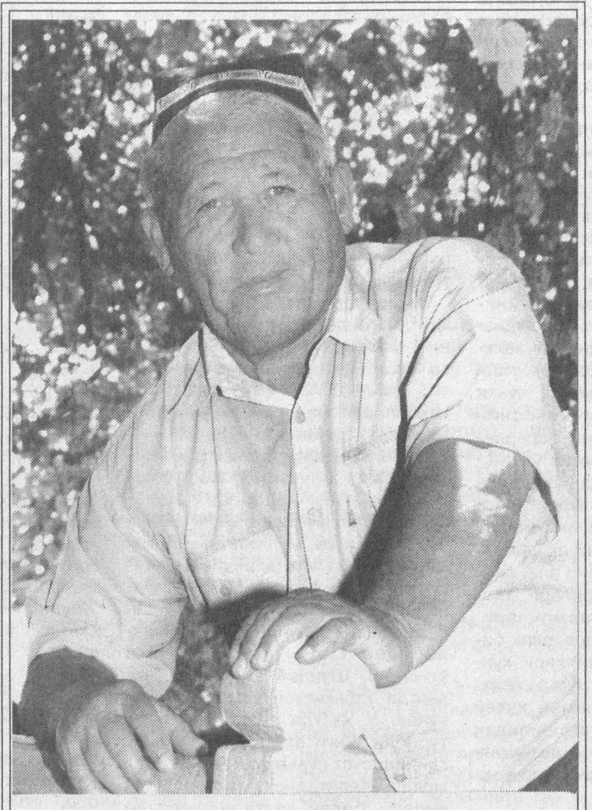

«Дўрмон» узумини еганмисиз?

Деҳқончиликнинг сиру асрорларини пухта ўрганган, бой тажрибага эга Хусанбой Абдуқодировни ҳар сафар дала бошида учратамиз. Қибрай туманининг «Дўрмон» ширкат хўжалигида кўп йиллардан бери деҳқончилик қилиб келаётган бош пудратчи Хусанбой аканинг янги режалари билан қизиқдик.

Биргина жорий йилнинг ўзида у киши бошчилик қилаётган пудратчилар ўзларига қарашли бўлган 40 гектар ер майдонидан 52 центнер ғалла ҳосили олишга муваффақ бўлишибди.Омад ютуқлар калити меҳнатда эканлигини яхши билган одамнинг қўлида ахир.

— 16 гектар токзордан 50 тонна ҳосил олдик,—дейди суҳбатдошимиз.—Даромад ҳам шунга яраша бўлади энди.Оилавий пудратчиларимиз ҳам бу йилги меҳнат ғалабасидан мамнун.

Хўжалик далаларини айландик.Боғдорчиликка ихтисослашган бригадаларда бўлдик. Анча йиллардан буён хўжаликнинг экин майдонларида пахта, ғалла,бундан ташқари узум ва бошқа мевалар ҳам етиштирилади.—Кўзимиз қувонди. Кузда, ғалвир сувдан кўтарилган паллада деҳқонни табриклашга нима етсин. «Ҳорманг, толманг! Кузини берсин, деб бекорга айтмаган боболаримиз» деб сафаримизга якун ясадик.

Нўмонжон Муҳаммаджонов

ДАВЛАТИМ ТИЛИ

(Давоми. Боши ўтган сонда.)

ЛОТИНЧАГА ЎТИШ ЖУМБОҒИ

Бу сўзларни кўриб, баъзи газетхонлар «лотинча алифбога ўтишнинг Давлат тилига нима алоқаси бор?» дейишлари мумкин. Давлат тили билан лотин алифбосига ўтиш орасида билвосита эмас, бевосита алоқа мавжуд. Бу икки тадбир, — Давлат тилини ривожлантириш ва лотинча ёзувни киритиш, — ягона мақсадга хизмат қилади: у ҳам бўлса ўзбек тилининг халқаро мавқеини кўтариш, ўзбек халқи ва ўзбек тилини бутун дунёга мумкин қадар кенг ва мумкин қадар тез суръатларда танитишдир. VII асрдан то XX асрнинг йигирманчи йилларигача халқимиз араб ёзувидан фойдаланган. Араб ёзувидан фойдаланадиган халқлар Ер юзи аҳолисининг ўн беш-ўн олти фоизини ташкил этади, холос. XX асрнинг йигирманчи йилларида йирик озарбойжон маърифатпарвари ва жамоат арбоби Наримон Наримонов ва унинг ҳамфикрлари «социализмни илғор фан ва техникага асосланибгина қуриш мумкин. Илғор фан, техника ва технология эса Ғарбда. Илғор Ғарб халқлари лотин ёзувидан фойдаланадилар. Биз кейинги ўн уч аср давомида фойдаланган араб алифбоси социализм қуриш ишига ярамайди, чунки бу алифбо асосан қолоқ мустамлака ва қарам мамлакатлар алифбоси эканлиги шубҳасиз. Совет мусулмонлари социалистик тузум асосида илғор мамлакатлар ва халқлар қаторидан жой олсин учун биз лотин ёзувига кўчишимиз керак» деган шиорни ўртага ташладилар, туркийзабон халқларнинг янгиликка интилишда мисли кўрилмаган даражада руҳланишига олиб келдилар.

Арабча ёзувдан лотинча ёзувга кўчиш осон бўлгани йўқ, чунки араб алифбоси ўн уч аср давомида халқимизнинг онгига, турмуш тарзига, менталитетига сингиб кетган эди. Араб ҳарфининг ҳар бир чизиғи ёки нуқтаси, севгилининг ҳоли, қоши, киприклари, қомати, ҳаётнинг, инсоннинг нозик сифатларини ифода этишга хизмат қилган. Муқаддас Қуръони Карим араб ёзувида битилган, буюк аждодларимиз Форобий, Хоразмий, Ибн Сино, Навоий, Улуғбек ва ўнлаб бошқа мутафаккирлар шу ёзувда ижод қилганлар ва инсоният маданиятини безаб турган машҳур асарларни яратганлар. Лекин, халқимизда янгилик томон, замоннинг илғор давлатлари қаторига кўтарилиш иштиёқи зўр эди ва 1929 йил 1 сентябридан Ўзбекистоннинг барча мактабларида дарслар лотинча ёзув асосида бошланди. Бу ўзгаришга қаршилар кўп эди ва уларни танқид қилувчиларнинг лапарларидан бирида бундай дейиларди:

«Айланаман нозигим, ўргиламан, нозигим...

Лотинчадан гап очманг, мен ўламан, нозигим...»

Лотинчани яхши қабул қилганлар эса бошқача лапар айтишарди:

«У токчада лотинча-ё, бу токчада — лотинча,

Бу замоннинг қизлари бир-биридан отинча-ё, бир-бирдан отинча...»

1929 — 1940 йиллар оралиғида лотинча ёзувга асосланган ўзбек алифбоси халқимиз онгида чуқур инқилобий ўзгаришлар ясади. Халқимиз орасидан Абдулла Қодирий, Ғайратий, Ҳусайн Шамс, Зиё Саид, Ғулом Зафарий, Сотти Ҳусайн, Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Акмал Пўлат, Мақсуд Шайхзода, Комил Яшин, Ғафур Ғулом, Уйғун, Ҳамид Олимжон каби ўнлаб, юзлаб буюк шуур эгалари чиқа бошлади. Шундай руҳан кўтаринкилик шароитида ўқтин-ўқтин ҳаётимизнинг мусаффо осмонида қора булутлар пайдо бўлар ва биз, ёшлар, не сабабдан Сотти Ҳусайнни ёки Ҳусайн Шамсни, Файзулла Хўжаев ёки Акмал Икромовни орамиздан юлиб олинганини билолмай, ҳайроналикка чўмар эдик. Афсуски, ўша ўн бир йил давом этган «лотинча йиллар»да таржима қилиб чоп этилган, ёки ўз ёзувчиларимиз, драматургларимиз, ҳикоянависларимиз, журналистларимиз, ижодкор зиёлиларимиз яратган юзлаб ва минглаб катта ё кичик, йирик ёки майда асарлар 1953 йилгача бўлган даврда ёқиб ташланди, кулга айлантирилди. Аҳвол шу даражага етган эдики, 1956 йилда Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романини қайта нашр этишга рухсат берилганда, Ўзбекистоннинг бирорта кутубхонасида бу асар сақланмаганлиги, барча нусхалари юқоридан берилган кўрсатма асосида ёқиб ташланганлиги маълум бўлган эди. Бу аҳволдан йўл топиб чиқиш мақсадида Ўзбекистон Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти томонидан профессор Иззат Султон бошчилигида ташкил қилинган махсус гуруҳ Ленинграддаги Салтиков — Шчедрин номидаги кутубхонанинг ёпиқ фондида ишлаб, бу роман матнини қўлда кўчириб Тошкентга олиб келган...

(Давоми 2-бетда.)

ИШЧИ ГУРУҲ ЙИҒИЛИШИ

ЎзМТДПнинг III қурултойини ўтказиш ишчи гуруҳининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда қурултой кун тартиби бўйича тайёргарлик ишлари муҳокама қилинди. Йиғилишда партия етакчилари Хуршид Дўстмуҳаммад, Иброҳим Ғафуров, Шарифа Салимова, Ўткир Ҳошимов ва бошқалар сўзга чиқдилар. Ишчи гуруҳнинг қурултойга тайёргарлик бўйича тадбирлари маъқулланди ва зарур вазифалар белгиланди.

(Ўз мухбиримиз).

ЎзМТДП вилоят кенгашлари диққатига!

ЎзМТДПнинг I I I қурултойи Тошкент шаҳрида, 31 октябрь куни соат 10.00 да очилади. Қурултой Тошкент шаҳар Киночилар уйида бўлади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шоҳ кўчаси 98-уй

ЎзМТДП Марказий кенгаши.

«Ўзбекистонда демократлаштириш жараёнлари тўғри йўлдан кетаётгани билан қутлайман».

М. К. ПЕРУДА,
Ҳиндистон Арукасал Прадеш штати сайлов комиссияси раиси.

Партия сайлов жараёнларида

ХАЛҚАРО ДАВРА СУҲБАТИ

Ўзбекистон Республикасида 2004 йилнинг 20 сентябридан Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатасига ва Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳарлар Кенгашига сайлов бўйича бошланган сайлов компанияси доирасида халқаро конференциялар, семинарлар ҳамда давра суҳбатлари давом этмоқда.

2004 йилнинг сентябрь-октябрь ойларида Тошкент ва Бухоро шаҳарларида Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиш Академияси ҳамда Стратегия ва минтақаларараро тадқиқот институти, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти, халқаро ва нодавлат ташкилотлари томонидан қуйидаги мавзуларда халқаро конференциялар бўлиб ўтди: «Олий Мажлисга сайловлар: Ўзбекистонда фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат қуришда муҳим босқич», «Парламентаризм: ҳорижий мамлакатлар тажрибаси», «Сайловларни ташкил қилиш ва ўтказиш жараёнида очиқлик, ошкоралик ва транспарентликни таъминлашнинг ҳуқуқий жиҳатлари — халқаро тажриба, меъёрлар ва андозалар» ва «Сайлов технологиялари ва оммавий ахборот воситалари: ҳуқуқий ва этик жиҳатлар» каби мавзуларда анжуманлар ўтказилди.

Пойтахтдаги муҳташам «Дедеман» меҳмонхонаси конференция залида «Демократик сайловлар ўтказиш бўйича халқаро стандартлар ва Ўзбекистоннинг сайлов қонунчилиги» мавзусида халқаро давра суҳбати бўлди. Ушбу анжуман Тошкент Давлат юридик институти томонидан ташкил этилган бўлиб, у Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси, БМТнинг Тараққиёт дастури (UN DP), Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти, Японияннинг Нагоя университети ҳамкорлигида ўтди.

Халқаро давра суҳбатини Тошкент давлат юридик институти ректори Мирзаюсуф Рустамбеков, Европа Хавфсизлик ва Ҳамкорлик ташкилотининг Тошкентдаги маркази раҳбари Пэр Нурмарк, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси раиси Бўритош Мустафоевлар кириш сўзи билан очдилар. Давра суҳбати иши қуйидаги учта сессия давомида олиб борилди: «Сайловлар-ҳуқуқий демократик давлатнинг узвий элементи», «Сайловлар бўйича халқаро стандартлар ва уларнинг айрим мамлакатлар қонунчилиги билан мутаносиблиги: имплементация, ўзаро алоқалар ва амалиёт масалалари», «Халқаро сайлов стандартлари ва унинг сайлов ҳуқуқини ривожлантиришдаги роли».

«Давра суҳбати» ишида Олий Мажлис депутатлари, вазирликлар ва муассасалар раҳбарлари, сиёсий партиялар, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари, жамоа бирлашмалари ҳамда фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари, давлат ҳокимияти органлари вакиллари, шунингдек, Буюк Британия, Ҳиндистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Россия, Словакия, АҚШ, Жанубий Корея, Япония, Туркия давлатларидан келган сайлов бўйича мутахассислар ва мамлакатимиздаги хорижий давлатларнинг дипломатик ваколатхоналари раҳбарлари, сайлов қонунчилиги бўйича экспертлар ҳамда маҳаллий ва хорижий мамлакатларнинг оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этдилар. Бундан ташқари анжуманда халқаро ташкилотларнинг экспертлари ва Ўзбекистондаги хорижий фондлар вакиллари, хусусан ЕХҲТ (ОБСЕ), «Фридом хаус» ва бошқалар фаол қатнашдилар.

Давра суҳбати иштирокчилари Ўзбекистонда давлат вакиллик органларининг шакланиши ва тараққиёти борасида анча тажриба тўпланганлигини таъкидлаб ўтдилар. Ўзбекистон сайлов қонунчилиги ривожланган демократик давлатлар тажрибаси ва халқаро стандартлар талабларини эътиборга олган ҳолда изчиллик билан астасекин такомиллашиб бораётганини таъкидлашди.

Шу билан бирга ижтимоий-сиёсий ҳаётни либераллаштириш ва демократлаштириш жараёни, давлат қурилиши доирасида мамлакат сайлов қонунчилигини мунтазам такомиллаштириш ва уни халқаро сайлов стандартларига мувофиқлаштириб боришни талаб қилади.

Айнан шунинг учун ҳам демократик ислоҳотлар шароитида хорижий тажрибаларни ўрганиш асосида сайлов тизимини такомиллаштириш, мамлакат олий қонунчилик органининг икки палатали тизимга ўтказилиши, сайловларга тайёргарлик кўриш ва ўтказишда, бу жараённи одилона ва ҳаққоний ўтказишни таъминлашда, оммавий ахборот воситаларида кенг ёритиш, сайлов жараёни иштирокчиларининг барчасига тенг шароит яратиш, сайлов ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлаш Ўзбекистон учун катта амалий аҳамиятга эга эканлиги ҳақида айтилди.

Қонун ижодкорлиги фаолиятини такомиллаштириш ва демократлаштириш зарурияти келиб чиққан ҳолда профессионал парламентга ўтишимиз келгусида парламент институтлари ва анъаналарини ривожлантиришда, қонун қабул қилиш тартибини ўзгартиришда, ижтимоий-иқтисодий тараққиётга дахлдор қабул қилинажак қонунларнинг сифатини оширишда мамлакат сиёсий партияларининг кенг иштирокини йўлга қўйишга қаратилган.

Ўзбекистон парламент фаолияти доирасида ўтказилаётган ислоҳотлар, профессионал депутатлик корпусига қўйиладиган юқори талаблар умумэътироф этилган халқаро стандартларга тўла мувофиқ келиши айтиб ўтилди.

Давлат ҳокимияти вакиллик органларини шакллантиришда халқаро нормалар, тамойилларни ўзига сингдирган сайлов қонунчилигининг янги қоидалари алоҳида муҳокамага айланди.

Шунингдек, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги, «Халқ депутатлари вилоятлар, туманлар, шаҳарлар Кенгашларига сайловлар тўғрисида», «Фуқаролар сайлов ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикасининг Марказий сайлов Комиссияси тўғрисида»ги қонунларида мустаҳкамланган янги тамойиллар ва янги юридик қоидалар анжуманда чуқур муҳокама этилди.

Жумладан, давра суҳбатида Ўзбекистоннинг сайлов қонунчилигидаги қуйидаги ўзгаришлар — ижроия ҳокимият органларидан депутатликка номзодлар кўрсатишни бекор этилганлиги, сайлов кампаниясида сиёсий партиялар давлат томонидан молиялаштирилиши, сиёсий партиялардан депутатликка номзодлар кўрсатишда хотин-қизлар учун ўринлар квотасини белгиланганлиги, ташаббускор гуруҳлардан номзодлар қатнашиши халқаро демократик тамойилларга жавоб бериши алоҳида ижобий қадам сифатида таъкидланди. Шунингдек, ўзида мажоритар ва пропорционал тизим элементларини акс эттирган бизнинг сайлов тизимимиз ўзига хослиги билан катта қизиқиш уйғотаётганлиги таъкидланди.

Ҳалқаро давра суҳбати ишида Ўзбекистон Республикаси сайлов қонунчилигида халқаро стандартларнинг имплементация қилиш масалаларига, ривожланган давлатларнинг икки палатали парламентининг иш тажрибаларидан фойдаланиш муаммоларига алоҳида эътибор қаратилди.

АҚШлик Паула Ньюбернинг «Демократик сайловлар ўтказишда халқаро стандартлар», ҳиндистонлик Р. Сриваставанинг «Ҳиндистон мисолида демократик сайловларни ўтказишда халқаро стандартлар ҳамда сайлов тизимини ислоҳ қилиш масалалари» мавзуидаги ва бошқа экспертларнинг маърузалари катта қизиқиш билан тингланди.

Давра суҳбати иштирокчилари баҳс ва мунозаралари жараёнида қуйидаги масалалар: эркин ва адолатли сайловлар ўтказиш; вакиллари иштирок этаётган АҚШ, Буюк Британия, Ҳиндистон, Словакия каби давлатлардаги сайлов қонунчилиги, сайлов ҳуқуқини таъминлаш ва овоз бериш жараёни; депутатликка номзодлар, сиёсий партиялар ва давлат бошқаруви органларининг сайлов компаниясидаги ҳуқуқ ва мажбуриятларини таъминлаш ва бошқа масалалар юзасидан фикр алмашишлари алоҳида ўрин эгаллади.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси сайлов қонунчилигининг ва демократик сайловлар ўтказиш бўйича халқаро стандартлар билан ўзаро мувофиқлигига, сайлов компаниясининг норматив-ҳуқуқий базасини янада такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Музокараларда сайлов округларини ва сайлов участкалари тузиш ва фаолиятини, сайлов комиссиялари ишини тўғри ташкил этиш, депутатликка номзодларни кўрсатиш ва уларни рўйхатдан ўтказиш жараёни, сайлов компаниясининг бориши, сайловолди рўйхатдан ўтказиш жараёни, сайловолди тарғиботлари, номзодлар фаолиятининг кафолатларини таъминлаш, сайловчилар рўйхатини тузиш, сайлов натижаларини матбуотда эълон қилиш ва бошқа масалалар алоҳида ўрин олди.

Фикрлар хилма-хиллиги асосида муҳокама қилинган масалаларда, айниқса, Тошкент давлат юридик институти олим-ўқитувчилари ва талабалари, маҳаллий матбуот вакиллари фаол иштирок этишди. Шубҳасиз билдирилган фикр-мулоҳазаларни ижодий кўриб чиқиш келгусида ушбу муаммоларнинг назарий-амалий конструктив ечимини топишга ёрдам беради.

Конференция иштирокчилари жорий сайлов компаниясининг ўзига хос хусусиятлари ва унинг боришини таҳлил этишиб, Ўзбекистонда сайлов қонунчилигини келгусида янада такомиллаштириш юзасидан қатор тавсиялар қабул қилдилар.

(Ўз мухбиримиз).

ДАВЛАТИМ ТИЛИ

(Боши 1-бетда)

1930 йилда ҳукмрон сиёсий фирқанинг навбатдаги съезди миллатларни тез суръатлар билан яқинлаштириш асосида қўшиб юбориб, янги тарихий бирлик — совет халқини юзага келтириш стратегик режасини тасдиқлади. Ўзбек халқининг 1940 йилда кириллица ёзувига ўтказилиши ҳукмрон фирқа тузган ана шу стратегик режани амалга оширишда навбатдаги қадамлардан бири эди.

1993 йил 3 сентябрда мустақил Ўзбекистон "Лотин ёзувига асосланган янги ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида" Қонун қабул қилди. Бу воқеа аҳолининг анча қисмини жиддий безовта қила бошлади. 1940 — 1993 йиллар оралиғида Ўзбекистонда ўзбек тилида деярли эллик минг номдаги ва камида эллик миллион нусхада китоблар ва рисолалар чоп этилди. Булар қаторига ярим асрдан ошиқ давр ичида босиб чиқарилган газета, журнал ва турли майда нашрларни киритсак, афсонавий рақамлар кўз олдимизда пайдо бўлади.

Кириллица ёзуви асосидаги миллий алифбода ёзиш, ўқиш, фикр жилоларини ифода этиш қонимизга ва қалбимизга сингиб кетиб улгурди. Кўпчилигимиз рус тилида фикр юритиш қолипларига биноан тузилган жумларда сўзлашадиган бўлдик. Ўзбек тили ўзининг табиий туғма қиёфаси ва охангдорлигидан айрилмоқда эди. Юксак минбардан туриб, ўзбек тилида баралла овоз билан сўзлаш мумкинлиги умуман ёдимиздан кўтарила бошлаган эди. Шу нарсани эслайманки, Ўзбекистон халқ шоири Ғафур Ғуломни 1966 йилда дафн этиш маросимида фақат Ўзбекистон фанлар академияси Президенти Обид Содиқов ўзининг видолашув нутқини ўзбек тилида ўқиб берди, чунки бу видолашиш нутқининг матнини Тил ва адабиёт институти раҳбари, яъни камина ҳам унинг ёрдамчиси адабиётшунос С. Қосимов "ўзбошимчалик" қилиб, ўзбек тилида тузган эдилар. Расмий видолашишда бошқа ўзбекча бир оғиз ҳам сўз айтилмади... Ҳали-ҳали ўтмиш истибдод тузуми миямизга ва амалий фаолиятимизга сингдирган ҳаракат услубларидан, амалий фаолият йўлларидан қутулолмаяпмиз. "Қандоғ бўлади?!" Халқимиз чаласавод бўлиб қолади-ку! Ҳаётимизга кунпаякун қиладиган зарба бўлади-ку!, дейдилар ўзбек халқининг бу "жонкуярлари"...

Ҳаётий тажриба кўрсатадики, ҳар бир масалани атрофда, оламда, минтақада ва ўз юрт-элингда бўлаётган воқеалар, тамойиллар ва жараёнлар билан биргаликда таҳлил қилмоқ зарур. Бу — фаннинг биринчи талаби. Ҳозирги замоннинг ўзига хос томони шундан иборатки, фан, техника, технология, алоқа воситалари, нақлиёт имкониятлари юқори даражада ўсиши туфайли, Ер курраси, бутун дунё инсон ихтиёридаги бамисоли думалоқ бир курраga айланди. Инсон бу куррани хоҳласа 24 соат, космонавт эса икки соат ичида айланиб чиқа оладиган бўлди. Ўзбекистоннинг шаҳри азимида ёки узоқ қишлоғида ўлтириб, Жанубий Америкадаги Парагвай ёки Уругвай давлатларида Президент сайлови қандай ўтаётганини ёки АҚШ президентлигига номзод Керрининг ишлари қандайлигини билиб ва кўриб турамиз. Бутун дунё халқлари бундай шароитда беихтиёр равишда яқинлашиб, бир оилага айланмоқдалар. Ҳолбуки, яқин-яқиндагина, масалан, бундан тўқсон йил муқаддам, Абдулла Қаҳҳор ўзининг хотираларида ёзишича, у ўша вақтда яшаб турган қишлоқ аҳолиси 1914 йил 1 сентябрида бошланган Биринчи Жаҳон уруши тўғрисидаги янгилик хабарни фақат тўрт ойдан сўнг, 1914 йилнинг декабр ойида эшитиб билган...

Ҳозирги жамият ва умуман одамзот фан, техника ва технологияга таянган одамизотдир. Унинг ҳаётини электр кучисиз, авиациясиз, телевидениесиз, интернетсиз, автоматик линияларсиз, телефон ва радиосиз фараз қилиб бўлмайди. Фан, техника ва технологиянинг хилма-хил воситалари барча давлатларга, миллат ва минтақаларга баравар хизмат қиладилар, чунки давлатларни, миллатларни фарқ қилмайдилар. Кимки фан, техника ва технологиянинг ана шу умуминсоний воситаларидан оқилона ва зудлик билан фойдалана олса, марра ўшаники. Шу боис илғор, ривожланган мамлакатлар қаторидан жой олиш учун фан, техника ва технологияни эгаллашнинг энг қулай ва тез натижа берадиган йўлларини топмоқ зарур.

Шуниси диққатга сазоворки, фан, техника ва технология янгиликлари асосан лотин ёзувидан фойдаланадиган мамлакатлардан — АҚШ, Буюк Британия, Франция, Германия, Италия, Швеция, Канада ва ўтмишда шу давлатларнинг мустамлакаси ёки уларга қарам бўлган Ҳиндистон, Хитой, Сингапур, Миср, Жазоир, Лотин Америкаси давлатларидан чиқиб, жаҳон бўйлаб минглаб — миллионлаб нусхада тарқала бошлади. Маълум асос билан айтиш мумкинки, II Жаҳон урушидан кейин ўтган ярим асрли, давр юқорида санаб ўтилган давлатларнинг мислсиз даражада тез кўтарилиш йиллари бўлибгина қолмай, айни вақтда лотинча ёзувга асосланган инглиз, француз, испан ва немис тилларининг бутун жаҳоннинг илғор фани, техникаси ва сиёсати тилига айланиш йиллари ҳам бўлди, дейиш мумкин. Дунёда мавжуд 200 давлатдан 129 тасида шу тўрт тилдан бири давлат тили деб қабул қилинган. Айниқса, қатор мустақил давлатлар, шу жумладан, мустақилликка II Жаҳон уруши арафасида, унинг жараёнида ва ундан кейинги йилларда қонли ёки қонсиз, даҳанаки жангларда эришган кўп халқлар инглиз тилини давлат тили сифатида қабул қилдилар, чунки урушдан кейинги умуминсоний муаммоларни ҳал этиш зарурлиги инглиз тилига нисбатан ўтмишдан қолган сарқит қарашлардан устун эди. Масалан, Африкадаги Гана давлатида аҳоли олтмишдан ортиқ шева ҳамда ерли аҳолининг тилларида сўзлашади. Гана сиёсий ва ижтимоий арбоблари, тадбиркорлари, ишбилармонлари, бизнес ва маърифатпарварлик билан шуғулланувчи вакиллари кундалик ҳаётда собиқ мустамлакачиларнинг тилидан, ягона қулай ва ривожланган инглиз тилидан фойдаланадилар, чунки мамлакатда, инглиз мустамлакачилари қолган эмас.

Мустақил Ўзбекистоннинг тил стратегиясини белгилашда жаҳондаги тилларнинг ўрни, салмоғи, бозор иқтисодиётига ўтиш ва ривожланиш сиёсатини амалга оширишда қулайлиги, илғор фан, техника ва технологияни ўзлаштиришда самарадорлиги ва бошқа омиллар инобатга олинган. Лотин ёзувидан фойдаланувчи халқлар ва давлатлар жаҳондаги ялпи маҳсулотнинг тўртдан уч қисмини ишлаб чиқарадилар, илмий-назарий ҳамда техникавий адабиётларнинг саксон фоизини чоп этадилар.

Ўзбек халқининг лотин ёзувига кўчиши — Ўзбекистон тараққиётини тезлаштиришнинг истиқболли йўлларидан биридир. Албатта, бир ёзувдан иккинчи ёзувга кўчиш осон иш эмас: аҳолининг кўпчилик қисми катта ноқулайликларга дуч келади, чаласаводлар салмоғи, вақтинча бўлсада, кўпаяди. Лекин ҳар бир киши томонидан янги ёзувни ўзлаштириб олиш, жаҳон тажрибасига суянсак, икки ҳафтадан икки ойгача давом этиши мумкин.

Кириллица ёзувини сақлаб қолиш тарафдорлари калта ўйлайдилар, масаланинг ўзларига қулай, енгил-елпи йўлини танлайдилар. Лотин ёзуви туфайли илғор фан, техника ва технологияни ўзлаштиришимиз тезлашади ва енгиллашади, бизни ривожланган мамлакатлар билан бирлаштириб турган ришталар бир неча баробар кўпаяди, Ўзбекистоннинг жаҳон бозорига кириши, рақобатбардошлик даражаси мустаҳкамланади.

Аждодларимиз ёшларга насиҳат қилганда, "болам, туяга миниб, узоқни кўзлагин!" яъни "яқин ва осон йўлни қидирмагин, балки, қийин бўлса ҳам, улкан истиқболлар очадиган оғир йўлни танлагин" деганлар.

Ўзбек миллати янги истиқболлар очадиган узоқ йўлнинг бошланишида илк қадамлар ташламоқда. Биз мустақилликни эллик ёки юз йилга мўлжаллаб киритганимиз йўқ. Мустақиллик — мангуликдир. Мустақил Ўзбекистоннинг буюк келажаги шу бугундан бошланади ва унинг илк қадамларидан бири лотин ёзувига ўтишдир. Шундай зиддиятли вазиятда Ўзбекистон афкор оммаси кундалик ҳаётда сезиб ва кўриб турибди. Янги ёзувни ҳаётга сингдириш суст суръатлар билан бормоқда. Ҳалитданоқ мактаб ўқувчилари билан катта ёшдагилар орасида узилиш пайдо бўлмоқда. Янги ёзувни кундалик ҳаётга сингдириш каби мураккаб ва зиддиятли масала билан ким шуғулланади, деган масала кун тартибида турибди. Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, турли нашриётлар ва матбуотчилар бу масалани ҳал этишга арзирли улушларини қўшмоқдалар. Аммо уларнинг фаолиятларини мувофиқлаштирадиган бош идора йўқ. Бу жиддий ва муҳим масалани ўзибўларчиликка ташлаб бўлмайди.

ҲОЗИРГИ ЗАМОНДА НЕЧА ТИЛ БИЛМОҚ ЗАРУР?

Давлат тилимизнинг барча бойлигини намоён қилиш, ривожлантириш, жамиятимиз қаърига, халқимиз онгига янада чуқурроқ ва кенгроқ сингдиришнинг йўлларидан бири ҳозирги замон амалиёти талаб қилаётган тилларни ўрганишни янги даражага кўтаришдир. Ҳозирги фан ва техникада амалга оширилган ихтиролар ва кашфиётлар натижасида, оламда янги сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва маданий-маънавий ўзгаришлар юз бермоқда. Бу ўзгаришларнинг умумий номи глобализация дейилади: яъни Ер курраси бир бутун инсон гўшасига айланмоқда. Натижада мамлакатлар, қитъалар, минтақлараро иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқалар кўпаймоқда ва тезлашмоқда, илгарилари биқиқлик, худудий ва маданий чекланганлик узоқ тарихда қолмоқда. Жаҳонда, турли мутахассис тилшуносларнинг ҳисобига кўра, 2667 дан 6700 турли тиллар мавжуд. Бу рақамнинг катта-кичиклиги, кўп-камлиги шевалар ва ҳудудий диалектларни алоҳида, мустақил тил деб қараш керакми ёки бир тил деб бирлаштириш маъқулми, шунга боғлиқ. Бу рақамларни аниқлаш тилшуносларнинг вазифаси. Табиийки, ҳеч бир инсон ва ҳеч бир вақт мавжуд тилларнинг барчасини билолмайди. Жаҳон тажрибаси ва кундалик ҳаёт амалиёти шундан далолат берадики, ҳар бир инсон, етарли қунт ва ҳафсала билан ҳаракат қилса, 4 — 5 тилни эҳтиёж даражасида билиб олиши, улардан кундалик амалий ҳаётда фойдаланиши мумкин. Бир неча ўнлаб тилни биладиган кишилар ҳам бор, аммо улар истисно сифатида шу соҳанинг мутахассислари ёки ўта қобилиятли инсонлар орасида учрайди.

Ҳар бир киши биринчи навбатда дунёда энг катта тарқалган ва кундалик амалий ҳаётда зарур тилларни билишга интилиши керак. Энг керак тиллар шундай тилларки, улар ҳам ишлаб чиқаришда, ҳам кундалик мулоқотда, ҳам халқаро сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва маданий-маънавий музокараларда ва тор оила доирасида кунимизга ярайди.

Ҳар бир миллат, элат умумжаҳон сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва маданий-маънавий ҳаётига қанчалик чуқур киришиб бориб, илғор фан, техника ва технология чўққиларини эгаллар экан, унинг қаторида ҳозирги замоннинг энг кенг тарқалган 4 — 5 тилини биладиганлар салмоғи кенгайиб, ўсиб, уларнинг таъсири ортиб боради.

Ўзбекистоннинг конкрет шароити ҳозирги кунда ҳар бир онгли, ўз юртининг буюк келажаги учун чин қалбдан хизмат қилаётган фуқаролардан биринчи навбатда уч тилни билиш талаб қилинади. Булар — давлат тили, яъни ўзбек тили, инглиз тили ва рус тилидир. Ўзини онгли фуқаро деб билувчи инсон давлат тилини шундай ўзлаштирсинки, унинг жарангдор давлат тилидаги нутқини эшитган ҳар бир кишининг Ўзбекистонга бўлган ҳурмати янада ошсин. Афсуски, орамизда давлат тилига ўгайларча қарайдиганлар йўқ эмас.

Биз билишимиз керак бўлган иккинчи асосий тил инглиз тилидир. Масалага кенг миқёсда қарайдиган бўлсак, Ўзбекистон жаҳоннинг инглиз тили расмий тил сифатида кўпроқ тарқалган қисмида Осиё, Япония, Африка мамлакатлари... Ундан ташқари, инглиз тили жаҳонда энг ривожланган мамлакатлар қаторидан жой олиб турган АҚШ, Англия, Австралия, Янги Зеландия ва Канада аҳолисининг она тили. Жаҳондаги 200 давлатнинг 64 тасида инглиз тили расмий равишда давлат тили, деб эълон қилинган. Илғор фан, техника, технология ва ижтимоий ҳаёт муаммоларига тегишли адабиётнинг деярли саксон фоизи дунё бўйича инглиз тилида чоп этилади.

Биз учун кундалик ҳаётда зарур учинчи асосий тил рус тилидир. Ўзбек халқининг тарихий тақдири шундай шаклландики, биз кейинги деярли бир ярим аср давомида Россиянинг таъсир ва тазйиқ доирасида бўлдик. Шу давр ичида рус тили асосан мажбурий равишда, баъзида эса ихтиёрий йўл билан ҳаётимизга сингдирилди. Рус тили орқали бизнинг ҳозирги замон фани, техникаси ва технологияси билан танишишимиз тезлашди. Ҳозирги кунда унинг биз учун аҳамияти шундан иборатки, бу тил бизни барча Мустақил Давлатлар Ҳамжамияти (МДҲ — СНГ) билан боғлайди. Иккинчидан эса, рус тилида жаҳонда энг бой ва хилмахил соҳаларга тегишли русча-инглизча, инглизча-русча ва бошқа тиллардаги луғатлар мавжуд. Бу нарсага алоҳида диққат беришга тўғри келади, чунки ўзбек луғатшунослиги давр талабларидан анча орқада, дейишга етарли далиллар бор.

Биз асосан уч тилга таянсак, яъни Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси уч тилни билиш зарур эканлигини англаса ва шуни амалга оширса, унинг буюк стратегик ниятлари ҳам амалга ошади. Ўзбекистоннинг тил пойдевори ҳақида сўзланар экан, уни азим шаҳар пойтахтимиз Тошкентдаги телевизион минора билан қиёслайман. Бир неча минг тонна оғирликдаги деярли уч юз метр баландликка эга бу минора йиллар давомида қимирламай турибди шунинг учунки, у уч оёққа, уч устунга суянади...

Лекин, "тил билиш" деганда аслида нимани тушунилади? Тилни билиш ҳар ҳил бўлади. Соҳа мутахассисларининг хулосаси бўйича, тилни ҳозирги давр даражасида билиб, оғзаки ёки ёзма мулоқот қилмоқ учун ўрта ҳисоб билан бу тилнинг 3000 — 3500 сўзини билмоқ зарур экан. Чет тилини ибдитоий даражада билмоқ учун 700 — 800 сўзни ўзлаштириш етарли, дейдилар мутахассислар.

Бинобарин, ҳар бир фуқаро ўн минг сўзни билиши талаб қилинади. Уч тилда ўн минг сўзни билишнинг ўзи бўлмайди. Давримиз шундайки, умримизнинг биринчи қадамлариданоқ уч тилни билишни ўзимизга биринчи даражали вазифалардан бири қилиб қўйишимиз даркор.

Давр фарзанди бўлмоқ учун уч тилни — давлат тилини, инглиз тилини ва рус тилини билмоқ ва улардан ташқари араб, француз, италян, япон, корейс, ҳинд, испан, немис ва бошқа тиллардан бирини ёки бир нечасини ўрганиш — демократик Ўзбекистонни кенг ва ҳар томонлама рағбатлантирадиган ҳамда қўллаб-қувватлайдиган ҳаракатдир.

Давлат тили куни — улуғ ҳамда масъулиятли байрам бўлиб, уни тайёрлаш ва ўтказиш жараёнларида баладпарвоз гаплар байрами эмас, балки тараққиётимиз жараёнида юзага чиққан ва ўзининг ҳал этилишини талаб этаётган муаммоларга диққатни тортиш байрамига айлантиришимиз керак. Давлат тили масаласи — жузъий, иккинчи даражали масала эмас. Тил — миллатнинг онги, юзи, қиёфаси ва ички тафаккури, маданиятининг нақадар баландлигини кўрсатувчи омилдир. Ўзбек тили ана шундай тил.

Кўчқор ХОНАЗАРОВ,
фалсафа фанлари доктори,
профессор.

ЎЗБОШИМЧАЛИК ВА МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК

Прокурор назорати

Ер халқнинг бойлиги, ундан унумли фойдаланиш ҳаётимизни фаровон, турмушимизни чиройли қилади. Бироқ бугунги кунда юрт манфаатидан ўз манфаатини устун қўйишга уринаётган айрим шахслар ҳам гоҳ-гоҳида учраб қолиши ачинарли ҳол. Республикамизда фермерлик ва деҳқон хўжаликларини қўллаб-қувватлаш ҳамда ривожлантириш учун ҳукуматимиз томонидан бир қатор қарорлар ишлаб чиқилаётган бир пайтда уларнинг ерларини қонунга зид равишда ўз-бошимчалик билан эгаллаб олишга уринаётганлар ҳам йўқ эмас.

Бухоро вилояти Қоракўл туман прокуратураси томонидан қишлоқ хўжалик ерларидан мақсадли ва самарали фойдаланиш мониторинги олиб борилди. Бир неча ноқонуний ҳаракатлар содир этилганлиги аниқланди. Хўш, ерларни талон-тарож қилинишини назорат этиш зарурати нега пайдо бўлди? Бу саволга жавоб беришда текширувлар натижаси тўғрисидаги маълумотлар билан танишиш кифоя деб ўйлаймиз. «Янгибозор» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида ташкил қилинган «Кундаков ММ» фермер хўжалигига тегишли 0,26 гектар ер майдони фуқаролар Ғойибов Бобоназар ва Йўлдошев Йўлдош, «Эргаш Раҳимов плюс» фермер хўжалигига тегишли 0,21 гектар ер майдони фуқаролар Жумаев Акрам ва Ҳасанова Шаҳло, «Куввача» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида ташкил қилинган «Қаландар бобо Ҳасанов» фермер хўжалигига тегишли 1,25 гектар ер майдони эса, фуқаролар Жумаев Али, Жумаев Жўра, Эргашев Зайниддин, Бозоров Шамси, Бозоров Ойбек, Хусенова Муяссар, Бозоров Шуҳрат, Саидов Шерали ва Саидов Исмоил, «Ҳаким Саломов» фермер хўжалигига тегишли 1,40 гектар ер майдони фуқаролар Садиров Умид, Садиров Илҳом, Наврўзов Нуриддин, Кучмуродов Ориф, Қурбонов Акмал, Ҳасанов Руслан, Эргашев Зафар, Очилов Шавкат, Очилова Гулчеҳра ва Наврўзов Ортиқ, «Зарафшон» ширкат хўжалигига тегишли 0,10 гектар ер майдонини Бозоров Тўймурод ва Ҳусенов Жўра, «Қораун» қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида ташкил қилинган «Абдулло Зиёдулло» фермер хўжалигига қарашли 0,82 гектар ер майдонини шу қишлоқ фуқаролар йиғинида яшовчи фуқаролар Тўхтаев Юнус, Ибодуллаев Нодир ва Ондаев Сирож, «Тўхтаев Ёшузоқ бобо» фермер хўжалигига қарашли 0,36 гектар ер майдонини шу қишлоқ фуқаролар йиғинида яшовчи фуқаролар Барраев Яхшимурод ва Олимов Дилмурод, «Пирназар ота Панжиев» фермер хўжалигига қарашли 0,91 гектар ер майдонини шу қишлоқ фуқаролар йиғинида яшовчи фуқаролар Раҳмонов Умид, Тўхтамишев Остон, Бобоев Йўлдош ва Норов Байрам, «Шариф қизи Барно момо» фермер хўжалигига қарашли 0,06 гектар ер майдонини шу қишлоқ фуқаролар йиғинида яшовчи фуқаролар Равшанов Манғит ва Ширинова Ойхонлар ўзбошимчалик билан эгаллаб олганликлари аниқланди.

Мазкур ҳолатлар юзасидан 34 нафар фуқароларга нисбатан Ўзекистон Республикаси «Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги» кодекснинг 60-моддаси билан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилиб, ноқонуний эгалланган ер майдонларини ўз эгаларига қайтариш тўғрисида Қоракўл туманлараро фуқаролик судига даъво аризаси ҳамда туман ҳокими номига тақдимнома берилди.

Бундан ташқари, тумандаги Охунбобоев ширкат хўжалиги 5-бригадаси пудратчиси Ғофир Каромatов ширкат хўжалигига тегишли 1,5 гектар экин майдонига картошка экиб етиштириш бўйича шартнома тузган бўлса-да, картошка экмай, унинг ўрнига саримсоқ, буғдой ва бошқа қишлоқ хўжалиги экинларини экиб олганлиги аниқланди. Мазкур ҳолат бўйича туман прокуротураси томонидан Ғофир Карматовга нисбатан «Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги» кодекснинг 65-моддаси, 1-қисми билан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Туман прокуратураси томонидан жорий йилнинг ўтган даври мобайнида текширишлар натижасига кўра 37 фуқарога нисбатан 10 та маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилиб, 6та даъво аризаси, 2 та тақдимнома киритилди.

Шунингдек, туман прокуротураси ўзгалар парваришига муҳтож бўлган ёлғиз пенсионерларга берилган имтиёзларнинг бажарилиши бўйича мутахассислар иштирокида текширишлар ўтказмоқда. Туман ҳокимлиги томонидан мазкур йўналишда «Меҳр ва мурувват» йили муносабати билан дастур ишлаб чиқилган бўлиб, унда аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламини ҳимоя қилишга қаратилган режалар белгиланган.

Текширувлар натижасига кўра белгиланган режаларнинг айримлари бажарилмай қолаётгани аниқланди. Аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида давлат бюджетидан ажратилган маблағ ўтган йилгига нисбатан 1,21 баробар кўп. 2 ёшгача боласи бўлган ишламайдиган оналар нафақаси учун 408 миллион 800 минг сўм, 16(18) ёшгача боласи бўлган оилалар нафақаси учун 521 миллион 500 минг сўм, 1243 нафар кам таъминланган оилалар нафақаси учун 33 миллион 600 минг сўм ажратиш тадбирда кўзда тутилган бўлса-да, бугунга қадар ушбу маблағлар тўлиқ ҳолда ажратилмаганлиги аниқланган.

Аҳолининг маиший турмуш шароитини яхшилаш мақсадида 1991 йилгача қуриб топширилган кўп қаватли уйларни, капитал таъмирлаш учун маҳаллий бюджетдан ва бюджетдан ташқари маблағларни жалб қилиш дастурда белгиланган бўлишига қарамасдан, ушбу тадбир учун қанча миқдорда маблағ талаб қилиниши ҳисоблаб чиқилмаган ва ажратилиши таъминланмаган.

«Меҳр ва мурувват йили» муносабати билан умумтаълим мактаблари, марказий касалхона ва бошқа ижтимоий объектларнинг моддий техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган дастур яратиш ва амалга ошириш мақсадида, маҳаллий бюджет ҳисобидан: умумтаълим мактаблари учун компьютерлар сотиб олишга 30 миллион сўм ; мактабларни таъмирлаш учун 120 миллион сўм ; мактабгача таълим муассасаларини таъмирлаш учун 14 миллион 600 минг сўм ажратиш режаси дастурда мавжуд бўлса-да, текшириш ўтказилган кунга қадар ҳам ушбу маблағ ажратилмаган. Пенсионерлар, уруш ва меҳнат фахрийлари ногиронлар учун санатория ва курорт муассасаларига бепул йўлланмалар ажратилиши ҳамон пайсалга солиниб келинаётганлини ҳам аниқланди.

Муҳтож ногиронларга протез-ортопедия буюмлари, реабилитация техник воситалари ажратилмаган.

Мурувват уйлари ўртасида спорт ўйинларини ташкил этиш режаси қоғозда қолиб кетган.

Тумандаги барча маҳаллаларда яшовчи оилаларга ҳуқуқий, маънавий, тиббий йўналишларда маслаҳатлар беришни ташкил этиш туман дастурини ишлаб чиқиш, кам таъминланган, ёш оилаларга ҳуқуқий-маънавий ёрдам кўрсатиш мақсадида, кам таъминланган оилаларда яшовчи болаларга, қандли диабет ва вирусли гепатит касалликлари билан хасталанган фуқароларни махсус озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар билан таъминлаш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиш, хасталарга ёрдам кўрсатишни ташкил қилиш каби тадбирлар ишлаб чиқилган бўлса-да, текшириш давомида улар бажарилмай қолаётгани аниқланган .

Туман прокуратураси юқоридаги каби камчиликларни бартараф этиш чораларини кўраётир.

М. БОЗОРОВ,
Қоракўл туман прокурорининг катта ёрдамчиси, 1-даражали юрист

БЕМИННАТ ДАСТЁР

Фидойилар

Узоқдаги жигарини кўрмаса-да, овозини эшитгач, одам хотиржам тортади. Яхшиям бахтимга шу телефон бор-а. Шуни ўйлаб топганнинг отасига минг раҳмат, дейди. Ҳатто бирон кор-ҳол рўй берганда ҳам шу телефоннинг ёрдамига суянамиз. Ахир ҳаёт тасодифларга бой.

— Унинг қўнғироғини кутиб икки йил яшадим. Овозини эшитмаган кунларим жуда ҳафа юрардим, — деганди бир ошиқ қиз мен билан шифохонадаги суҳбатимизда. Интернет, телефон орқали танишиб турмуш қурганлар қанча. Қизиқ-а. Баъзан одам боласи қилолмаган яхшиликларни шу беминнат дастёр бажаради. Шу совуқ симлар жонингга оро киради.

— Бугун ҳаётимизда телекоммуникациянинг ўрни, аҳамияти катта. Усиз турмушимизни тасаввур қилолмаймиз. Бу алоқа тизими орқали зумда дунёнинг исталган бурчагига чиқиш мумкин, — дейди Зарбдор тумани телекоммуникация боғламаси бошлиғи Жумагул Боймуродова. — Бунда вақт ҳам, маблағ ҳам тежалади. Юксак коммуникация хизмати кириб келгунга қадар абонентларимиз қийин жараённи бошдан кечирдилар. Дастлаб Жиззах вилояти бўйича 2-3 жойдагина алоқа хизмати бўлган. Одамлар бу хизмат туридан фойдаланиш учун узоқ масофа босганлар. Чўл зонасининг иссиқ-совуғида бу осон бўлмаган, албатта. Эски ускуналар билан узоққа бориб бўлмаслигини тушундик. Бугунги шароитлар бутунлай бошқача. Мустақил юртнинг телекоммуникация хизмати даражаси ўсди. 2004 йилда Бўстон, Зарбдор шаҳарчалари замонавий дизел ускуналари билан жиҳозланди. Эскирган бинолар таъмирланиб, замонавий жиҳозлар билан таъминланмоқда. Бу — чироқ ўчган тақдирда ҳам алоқа хизмати узлуксиз ишлайди дегани. Бугун туманимизда 1000 дан ортиқ хонадон алоқа хизматидан фойдаланмоқда.

— Сизни шу соҳадаги раҳбар аёллар ичида ягонаси, дейишади. Темирлар, симлар билан муомала қилиш аёл кишига қийинлик қилмайдими?

— Тошкент Алоқа институтида ўқиб юрганимда ҳам гуруҳимизда қизлар кам эди. Ўшандаёқ келажагимни тасаввур қилганман. Лекин ўқишни ташлаб кетмаганман. Нимадир ушлаб турарди. Бу — бир томондан ўзимнинг қизиқишим бўлса, бир ёқда отам Норбой Боймуродовнинг хоҳиш-истаги эди. Бугунга келиб шундай ўйлайман: Мен ўз соҳамнинг одами эканман. Чунки, қийинчиликларни енгишда ўзимда куч топа оламан. Муаммолар йўқ эмас. Иш пайтида мутахассислар етишмаслиги сезилади. Биз ҳам йирик шаҳарлардагидек чиройли, катта биноларда яйраб ишласак, деймиз. Ахир техника сақланадиган бинода ишлаб бўлмайди-ку!

Жумагул Боймуродованинг куйинганича бор. Бир жойимиз оғриса вой, деймиз. Гапирамиз, айтамиз. Темирлар гапирмайди. Унинг оғриган жойини ўзинг излаб топишинг керак. Шунда узоқ йиллардан буён ишлаб келаётган Гулсара Болбекова, Зарбуви Иброҳимова, Санжар Абдуллаев сингари тажрибали ишчиларга суянади. Жумагул ўз касбининг темир иродали одамига айланди. Бунга фидойилиги, меҳнатсеварлиги орқасидан эришди. Жумагул темирни ҳам гапиртиради, деб бежизга айтишмайди зарбдорликлар. Уларнинг гапида жон бор.

Дилором ИСМОИЛОВА.

САМИМИЙЛИК ХОСИЯТИ

Бир куни ишга шошиб кетаётиб, нима хаёл билан чорраҳада светофорнинг сариқ чироғи ёниб турганига қарамай катта йўлга чиқиб қолибман. Йўлнинг ўртасига етар-етмасимдан яшил чироқ ёниб қолди. Бир зумда тўхтаб турган машиналар ҳаракатга тушиб, мен томонга юриб кела бошлади. Даҳшатдан ўзимни йўқотиб қўйдим. Турган жойимда қотиб қолдим. Бир «Тико» русумли оқ енгил машина мен томонга шиддат билан келарди. Ниҳоят машина менга жуда яқин келди-да, қаттиқ тормоз босди ва шофёр бошини машина ойнасидан чиқарди. Мен эса, ана энди, тамом, ҳозир бу киши мени бўралаб сўкиб ташлайди, деб ўйладим. Аммо ундай бўлмади. Шофёр менга қараб бир чиройли табассум қилди-да, боши билан ўтиб олинг дегандек ишора қилди.

Менга бу жилмайиш шунчалик таъсир қилдики, бир зумда ўзимни ўнглаб, йўл ўртасидаги чизиққа етиб олдим. Ўша куни кайфиятим ҳам жуда яхши бўлди. Бир чимдим табассум билан дунёни олса бўлади, деб халқимиз бежиз айтмаган экан.

М. РАҲМАТОВ.

ТОШБУЛОҚ ТОЛАСИ

— Хом ашё сифатли ва сероб бўлса, уни қайта ишлаш корхоналари ҳам бир маромда ишлайди, — дейди Наманган вилояти «Пахтасаноат» ҳудудий акционерлик бирлашмаси раиси Маҳмуд Нишонов. — Вилоятимиздаги пахтани қайта ишлаш корхоналари йил давомида бободеҳқонлар пешона тери эвазига етиштирган хом ашёни қайта ишлаб, иқтисодиётимиз ривожига муносиб улушларини қўшиб келаётир. Тармоқда илғор технологияларни жорий этиб тежамкорлик билан иш юритаётган корхоналар талайгина. «Тошбулоқ тола» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти шундай жамоалар сирасига киради.

Бирлашма раисининг тавсияси билан Наманган тумани марказида жойлашган «Тошбулоқ тола» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятидамиз. Корхонадаги саранжом сарištалик, ободончиликни кўриб ҳавасингиз келади. Корхона раҳбари Мўминжон Ҳалимов бизни корхона билан таништирди.

Қайси жабҳада бўлмасин ҳаражатларни камайтириб, тежамкорлик йўлини танлаб, кўпроқ даромад олиш йўлидан борадиганлар замони бугун, — дейди жамият раиси. — Бозор иқтисодиётининг талаби ҳам шу. Ҳиссадорларнинг ижтимоий ҳимоясига энг муҳим вазифа деб қараётирмиз. Меҳр ва мурувват йили учун алоҳида тадбирлар режаси белгиланган бўлиб, боқувчисини йўқотган, ногирон, меҳрибонларидан айрилган, кўп фарзандли, кам таъминланган оилаларга мурувват ёрдамлари бериб борилаётир.

Жамоада 350 нафар ишчи-инженер техник ходимлар фаолият кўрсатади. Йиғимтерим мавсумида 60 нафар қўшимча ишчи жалб этилди. Пахта тозалаш корхонаси тумандаги 11 та ширкат хўжаликлари билан 18 минг тонна пахта хом ашёси қабул қилиб олиш хусусида шартнома тузган. Бу йил туман бўйича етиштирилган пахтанинг 80 фоизга яқини биринчи навларга қабул қилинди. Охунбобоев, «Туркистон» ширкат хўжаликлари туманда энг илғорлар қаторида режаларини бажаришди. Албатта улар топширган пахта хом ашёсининг деярли ҳаммаси юқори навларга қабул қилинди. «Асқарали ота», «Уста қурбон», «Усмонобод к.о.я.» фермер хўжаликлари энг яхши натижаларга эришишди. Масалан, «Асқарали ота» фермер хўжалиги азаматлари ҳар гектар майдондан 40 центнердан ошириб ҳосил йиғиб-териб олдилар.

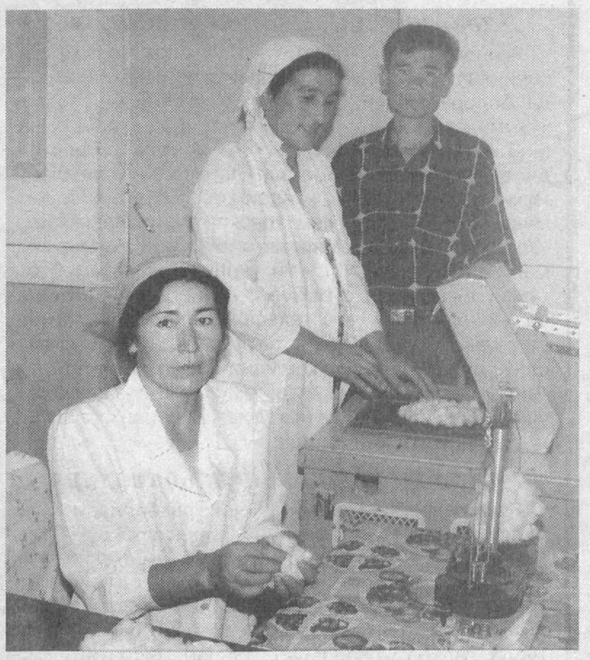

Ҳиссадорлик жамиятида янги мавсумда топширилган хом ашёнинг 5 минг тоннаси қайта ишланди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда режадаги 32,7 фоиз ўрнига 33,1 фоиз миқдорида тола олинаётир. Бу, албатта, иқтисодий манфаатдорлик миқёсларини оширади.

Корхонада ишчи-хизматчиларга шарт-шароитлар яратишга алоҳида аҳамият берилаётир. Ойлик маошлар ўз вақтида олинаётир. Бу муҳим ишни вилоят бирлашмаси раҳбарлари доимий назоратга олгани ҳам айни муддао. Уч маҳал иссиқ овқат ташкил қилинган. Айниқса, мўътабар рўза-рамазон кунлари ифторлик дастурхони ташкил қилинганидан ишчилар мамнун.

Мавсум бошланишидан аввал ишчи-хизматчилар дам олиш масканларида ҳордиқ чиқариб қайтгани ҳам ишлаб чиқариш самарадорлиги ошишида муҳим аҳамият касб этди. Ёзги ва қишки ошхоналардаги шароит бизни қувонтирди.

Ҳиссадорлик жамиятининг ёрдамчи хўжалиги ҳам бор. Қорамол ва қўйлар парвариш қилинаётир. Гўшт маҳсулотлари арзон нархларда ишчиларга мунтазам бериб борилаётир. Қирқ сотих майдондаги иссиқхонада етиштирилган лимон ва апельсин ҳам жуда арзон баҳоларда тарқатилади.

Корхона раҳбари ўзаро мулоқотимиз чоғида лобарант онахон Эгамбердиева, бош муҳандис Одилхон Холмирзаев, чилангар Рустам Пўлатов, қуритиш-тозалаш цех бошлиғи Илҳомжон Наимов, тайёрлов бўйича раис ўринбосари Қодиржон Абдураҳмоновларнинг жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилаётганини алоҳида таъкидлади.

— Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов Наманган вилояти халқ депутатларининг навбатдан ташқари сессиясида қайта ишлаш корхоналари зиммасига муҳим вазифалар қўйди, — дейди Мўминжон Ҳалилов. — Келгусида шу кўрсатмалар фаолиятимизда дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

Ўринбой КЕНЖАБОЕВ,
«Миллий тикланиш» мухбири.

Адабиётимизнинг софлиги учун кураш, асарларимизнинг таъсир кучини ошириш, миллион-миллион китобхонларимизнинг қалбидан чуқурроқ ўрин олиш учун кураш демакдир

А. ҚАҲҲОР.

ЗУЛМАТНИ ЁРИТГАН ЧАҚМОҚ

Абдулла Қаҳҳор ёзувчигина эмас, ўткир публицист ҳам эди. Мақолаларида даврининг муҳим муаммолари қаламга олинган. Бир-икки деталлар билан мавзунинг моҳиятини очиб беришдек хусусият Қаҳҳорнинг мақолаларига ҳам хосдир.

"Навқирон чиройли йигитнинг бетига чиққан битта-иккита рихинак ҳеч қандай оғриқ ҳам эмас, касаллик ҳам, фақат ҳуснни бузади, шунинг учун ҳуснбузар деб аталади", — деб бошланади адибнинг 1962 йилда "Литературная газета" саҳифаларида босилиб чиққан "Ҳуснбузар" мақоласи. "Социализмда гуллаб-яшнаган", "коммунизм қуриш арафасида турган" халқ учун бу хил танқидий мақолани қабул қилиш қанча оғир бўлса, Абдулла Қаҳҳорга муносабат ҳам жуда яхши бўлмагандир.

Ёзувчи "ҳуснбузарлар тўғрисида ўйлаш ўрнига бир дилсиёҳлик сабаб бўлди", деб ёзар экан, ҳаётдаги баъзи кўзбўямачиликларнинг туб илдизигача очиб ташлайди. "Шоҳи сўзана"да Мавлон, "Синчалак"да Арслонбек Қаландаров образларининг яратилишига замин бўлган бир одамнинг ҳаётдаги қилвир ишлари адабиётда ҳам учраб турадиган салбий ҳолатларнинг назардан ўтказилишига туртки бўлади. Абдулла Қаҳҳор шу ўринда бир ҳикояни таҳлил қилиб ўтади. Ҳикоя муаллифи асар давомида шароит мантиғига у қадар тўғри келмайдиган бир неча деталлардан ўринсиз фойдаланганлиги хусусида сўз юритади. Хусусан, хотиннинг "оғир эшикни очиб" уйга кириши, "катта қандилнинг биллур маржонларидан қуйилаётган камалак"дан уй ичида афсонавий манзара ҳосил бўлиши, "тошойнавандлик китоб жавони", "роял", "оғир шоҳи парда", "тошойналари ярқираб кўзни қамаштираётган буфет", хушбўй вино қуйилган "бир рюмка" тасвирлари гарчи муаллифнинг диди, услубини белгиласа-да, Абдулла Қаҳҳор уни ҳақли равишда бошдан-оёқ уйдирма эканлигини исботлаб беради. Шу орқали "тўқ ва фаровон турмуш" манбаларининг аслида пуч эканлигини баралла айта олади. Қаҳҳор айтмоқчи, адабиёт мешчанларини бузиб ташлади.Каттасининг бўйи 53 метр эди.)

Шу шаҳарда кечга яқин кинога кетаётиб, йўлда тўй маросимига дуч келдик. Куёв оқ отга минган, унинг жўралари фойтун, очиқ автомобилларга тушиб олган , духовой оркестр тинмай чалиб турибди.

Кинодан чиқиб денгиз бўйидаги, отелимизга қайтдик. Шомлик овқатдан сўнг ҳазми таом қилиб ҳовуз бўйига чиқсак, бояги тўйдагилар шу ерга йиғилибди. Денгизга орқа ўгирган саҳнада келин-куёв креслоларда ўтиришар, қавм-қариндошлар, ёр-биродарлар саҳнага биттадан чиқиб табрик сўзларини айтар, гулшода тақар ва келтирган совғасаломини топшириб пастга тушарди...

Бир вақт официантлар стол атрофида ўлтирган меҳмонларга бир ликопдан музқаймоқ тортиб чиқишди(столда бошқа ҳеч нарса йўқ эди). Бизга ҳам тегди. Шу билан тўй зиёрати тамом-вассалом бўлди.

Шарафиддин КЎНЧИ

ЮРГАН ДАРЁ

«Юрган дарё- ўтирган бўйра» дейди доно халқимиз.

Сиз саёҳат қилмоқчисизу аммо вақтингиз, имкониятингиз йўқ. Яхшиси кекса журналист, дунёнинг кўпгина мамлакатларига қадами етган сайёҳ Шарофиддин Кўнчининг «Марокашдан Японияга» номли «Маънавият» нашриёти томонидан чоп этилган саёҳатномасини ўқиб, у киши билан бирга дунё бўйлаб саёҳат қилинг. Турли мамлакатларда бўлган, элу халқларнинг яшаш тарзи, урфу одатларини яхши ўрганган журналист шундай нозик туйғулар билан чизиб кўрсатиб бера олганки, сиз асарни ўқиб, беихтиёр ўзингизни ана шу юртларда юргандек ҳис қиласиз. Минг марта эшитгандан бир марта кўрган афзал, дейдилар, келинг, яхшиси ўзингиз ўқиб, хулоса чиқаринг. Ушбу тўпламдан сизларга бир шингил келтирдик.

Шарафиддин КЎНЧИ

МАРОКАШДАН ЯПОНИЯГАЧА

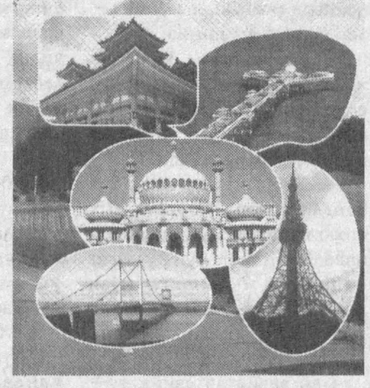

ҲИНД ЮРТИ БЎЙЛАБ

Ҳиндистонга апрелда борсак, худди Тошкентнинг саратонидек иссиқ экан. Жазирама бўлишига қарамай, ҳиндлар бошяланг юришга одат қилишган, фақат панжоб ҳиндларигина салла ўрашади. Ҳиндистоннинг қадим шаҳарларидан Жайпурда бизни шаҳар моҳарожасининг қароргоҳига жойлаштиришди. Давлат мустақил бўлганидан сўнг сиёсий ҳокимиятдан маҳрум бўлган ҳинд моҳарожаларининг баъзилари савдо- сотиқ ва бошқа хил ишлар билан шуғуллана бошлайдилар. Жайпур моҳарожаси Ҳиндистоннинг Испаниядаги элчиси бўлиб хизматга ўтган. Шу туфайли ўз саройларидан бирини меҳмонхона қилиб қўйган, иккинчисини эса музейга айлантирган.

XVII аср ҳинд мунажжими рожа Савай Сингҳ қурдирган расадхона ҳам шу шаҳарда. Бу ерда кўп йиллар мобайнида самовий кузатишлар олиб борилган.

Бобурийларнинг Агра шаҳридаги қалъа-саройи ҳозирда ҳам ўз нафосатини йўқотмаган. Сарой хоналарнинг мармар деворларига ранго-ранг қимматбаҳо тошлардан гул ва нақшлар ишланган. Дераза ўрнида қўйилган тобдоннозик мармар панжаралар орасидан Жамна дарёсининг салқин шабадаси эсиб турибди. Узоқдаги гўзал Тож Маҳал мақбараси кўзга элас-элас ташланади.

Калкуттада жаҳонга машҳур ботаника боғида юрганимизда банян деган дарахт кишини ҳайратга солди. Унинг шохларидан кўпдан-кўп «илдизлар» осилиб тушган бўлиб, бир туп банян дарахти салкам ярим гектар майдонни эгаллаган дарахтзорга ўхшайди.

Бу мамлакатга қилган иккинчи саёҳатим январ ойига тўғри келди. Иссиқ ўлка деймизу, лекин Бобурийларнинг Агра яқинидаги қадимги пойтахти - Фатҳпур Секрида субҳидамда юрар эканмиз - қуюқ туман тушган, ҳаммаёқ зах, эт жунжикарди. Худди шундай аҳвол бошқа йили ҳамиша ёз Мисрда ҳам рўй берганди. Бу элда ҳам январ ойи оқшоми машҳур Жиза эҳромлари этагида Миср тарихига оид театрлаштирилган концертни томоша қилиб ўлтирардик. Бир-икки соатлар ўтгач, салқин таъсир этиб, камзул кийиб келганларга беихтиёр ҳавасланиб қараган эдим.

Концерт дедигу, Жайпурда антиқа бир концерт қўйиб берилганини айтиб берай.

Кечки овқатдан сўнг ҳазми таом учун пастдаги боғчага тушсак (бу сафар замонавий кўп қаватли бир отелга қўндик) бир теккадаги супа-саҳна ёп-ёруғ, ўнўн беш артист ниманидир кутиб турар, пастдаги креслоларда эса беш-олти томошабин ўлтирарди, холос.

Биз бўлсак, боғчанинг этагидаги фаввора ёнига бориб ўлтирдик. Бир вақт уч-тўрт киши отелдан тушиб, биринчи қаторда қолдирилган бўш ўринларни тўлдирди ва шу заҳотиёқ концерт бошланиб кетди.

Суриштириб билсак, америкалик бир жаноб кўнгли тусаган ана шу концертнинг бир кечасини сотиб олиб, артистларини бу ерга чорлаган экан.

Шундай қилиб, «шолининг орқасидан курмак ҳам сув ичар» деганларидек биз ҳам ўша концертни томоша қилдик.

Фатҳпурдан анча нарида Искандар деган бир кент бор. Бобурнинг невараси Акбаршоҳ шу ерга дафн этилган экан. Атрофи чордевор билан ўралган катта боғ. Дарвозадан ўтиб, икки тарафдаги гулзор, чимзорлар оралаб этакка тушсангиз, шу жойдаги улкан дахма тўрида шоҳ ётибди. Сағана устига заррин қоп қора парда ёпилган- бир теккада ўлтирган қори қуръон тиловат қилмоқда.

Бомбейдан кемага миниб, икки соатлардан сўнг Фил ороли деб аталмиш бир оролга бориб тушдик. Ана шу оролда оламшумул бир ибодатхона бор экан. У қурилмаган, балки бутун тоғни ўйиб –ўйиб ғор қилиб ясалган. Бу улкан ибодатхонанинг жамики устунлари, ҳайкаллари, заллари, меҳроблари яхлит тошни ўйиб- ўйниб вужудга келтирилган. Шунга минг йил бўлибди. (Толибон Афғонистоннинг Бомиён деган кентида яхлит тоғ-тошини ўйиб-ўйниб, бундан 2,5минг йил аввал ясалган Будда ҳайкаллари бўйи 53 метр эди.)

Шу шаҳарда кечга яқин кинога кетаётиб, йўлда тўй маросимига дуч келдик. Куёв оқ отга минган, унинг жўралари фойтун, очиқ автомобилларга тушиб олган , духовой оркестр тинмай чалиб турибди.

Кинодан чиқиб денгиз бўйидаги, отелимизга қайтдик. Шомлик овқатдан сўнг ҳазми таом қилиб ҳовуз бўйига чиқсак, бояги тўйдагилар шу ерга йиғилибди. Денгизга орқа ўгирган саҳнада келин-куёв креслоларда ўтиришар, қавм-қариндошлар, ёр-биродарлар саҳнага биттадан чиқиб табрик сўзларини айтар, гулшода тақар ва келтирган совғасаломини топшириб пастга тушарди...

Бир вақт официантлар стол атрофида ўлтирган меҳмонларга бир ликопдан музқаймоқ тортиб чиқишди(столда бошқа ҳеч нарса йўқ эди). Бизга ҳам тегди. Шу билан тўй зиёрати тамом-вассалом бўлди.

Шарафиддин КЎНЧИ

ҚУЁШ БИЛАН ХАЙРЛАШИБ БЎЛАДИМИ?

Умидбахш саёҳат

Яна сизни эсладим, яна хаёлларим билан ёлғиз қолдим. Шамол ўнгу сўлимдан чопқиллаб ўтаётганда, яна сизни эсладим. Ўша шамоллар — менинг хотираларим. Қанчалар бахтлиман, қандайдир эпкинларга тўлиб кетди юрагим. Яна сизни эсладим... эсладиму... "мени ҳам эслармикан..." деган ўйлар ўйларимни ўраб олди.

Бугун қуёшни учратмадим, бугун қуёш билан учрашмадим. Менинг мовий осмонимнинг юзига қопқора булутлар чанг солди. Мусаффо осмоним қаёққадир йўқолиб қолди, йўқолиб қолди... Ғамлар — қора булутлар мендан қасдини олди. Бугун на уйга, на кўчага сиғмадим... Осмондек юрагимнинг юзини томоша қилиб, йиғладим. Осмонга қўшилиб, индамай йиғладим. Ич-ичимдан "Яшагим келаяпти... яшагим келаяпти..." деган ингроқ овоз келди. Мана яна ўзимга келдим. Ўзим ўзимни таний бошладим. Фақат, сиз келмадингиз... келолмадингиз... биламан, келолмаслигингизни... келолмаслигингизнинг сабабини биламан. Бугун менга нима бўлаётганлигини Худо билади.

Худонинг куни бу,
Худонинг куни
Бедорликда дилни
ларзага солар.
Ёруғ кун кўрмади
кўзларим, эй воҳ,
Кунимиз ҳижронга
қолгандан бери...

Худонинг куни бу, Худонинг куни... осмонга қўшилиб йиғлаяпман, йиғлаяпману қорачиқларимдан тўкилаётган армонлар тугаб бораётганини ҳис қилаяпман. Киприкларимдан оққан ёмғирлар тинди. Узоқ-узоқларда ботиб кетмоқчи бўлиб турган қуёшдек илинж кўринди. Юрагим ҳапқириб кетди. Яна шамол эса бошлади.

Эсликкина эски шамоллар — хотираларим сочларимни силаб ўтди. Улар "Болам, ташвишсиз одам бўлмайди. Умрингдан барака топ..." деб бошимни силаётган отамнинг қўлларига ўхшайди. Жонбахш бир овоз мени тинмай дуо қилади. Ўша овоз руҳимни уйғотиб юборди. Уйғониб кетдим.

Мен хаёл мафтуни, олам жунуни,
Жонимдан тўйдириб
қўйди ғавғолар.
Ким у, дардларимга
даъво истаган,
Яшамоқ ҳақида сўзлаган
менга?
Руҳим ўртанади буюк
фожиа
Вужудимга сингган
азобни енга.
Юрагим зардобга тўлиб
кетгандек,
Ачишиб оғрийди алла-
қаери.

Сиз қуёшга ўхшар эдингиз... Сизнинг меҳрингиз офтоб эди... Сиз қуёшсиз!

Шамол мен айтган сўзларни узоқ-узоқларга учириб кетди. Кўнглим илиди... кўнглим нимадир деди. Сиз... Сиз мен билан хайрлашмай кетган эдингиз. Мен ҳам бир сўз демагандим ўшанда. Ахир... ахир... ҚУЁШ БИЛАН ХАЙРЛАШИБ БЎЛАДИМИ?

Гулбаҳор ОРТИҚХЎЖАЕВА.

Муштарий илҳоми

САХИЙ БОЙ ШЕЪРИ

Не бахтким, йўқлайдир мени муҳтожлар,
Гўзал тақдиримга дегайман шукур.
Ахир кўрганимчун боримни баҳам,
Дилдан кетмас бўлди таскин ва ҳузур.

Ночорда ҳам бордир юз, уят, ахир,
Дуч келган бекларга тиз чўкмас зинҳор.
Шунча сахий қолиб, менга кептиму,
Шукрона айтмоққа, демак, ҳаққим бор.

Маъмурлар устидан арз қилган дамлар
Менга тобе бўлиб қолгандек дунё,
Негадир ҳожатин чиқаргандан сўнг,
Ўзимча ҳоким, ё вазирман гўё.

Гоҳо шумлик қилгай содда йўқсиллар,
Менинг қўлим билан эшмоқ учун ип,
Хушомадлар қилиб, итимни силар,
Кўзда ёши билан кулгай қийқириб.

Ўлганин кунидан келса бирови,
Қизариб ўртангай эланганидан.
Сўраса яширгай сўйилганини,
Тилиниб кетгайдир тиланганидан.

Бергувчи сахий кўп, бироқ ундан ҳам
Мўл эрур ғурури йўл қўймас ғариб.
Халос бўлгандекман ғуноҳларимдан,
Энг мустар кимсани топсам ахтариб.

Сийлаб олқишлайман ўзим—ўзимни,
Ғарибга тўнимни ёпганим билан.
Бешик ва тобутим оралиғида
Муҳимдан муҳимин топганим билан.

Не хушким, бахтлиман аъмолим боис,
Заҳарни бол айлаб, ёқяпман қорни,
Муҳтожлар ҳожатин чиқармоқ билан
Ҳамкори эканман Парвардигорнинг...

ҚУРБОНИ БЎЛ АДОЛАТДАН ГАПИРГАННИНГ...

Аё кўнглим, дармони бўл адолатдан
гапирганнинг,
Жонажони, жонони бўл адолатдан
гапирганнинг.

Мушкулининг осони бўл, бозорида
бозори бўл,
Тегирмони, ҳамёни бўл адолатдан
гапирганнинг.

Чўккаламас—қилгай меҳнат, ўпкалан—
мас—билмас миннат,
Қозонида ёвғони бўл адолатдан
гапирганнинг.

Курашмоқ бор тақдирида, чекинмоқ
йўқ тадбиридан,
Ҳеч бўлмаса, ёмони бўл адолатдан
гапирганнинг...

Эл юксалгай шууридан, юрт
яшаргай ғуруридан,
Виждонининг исёни бўл адолатдан
гапирганнинг.

Иродаси — пўлат, темир, шажараси
— Темур эрур,
Ўқдонида камони бўл адолатдан
гапирганнинг.

«Қуръон» рози имонидан, Аллоҳ
унинг томонида,
Малик, сен ҳам қурбони бўл
адолатдан гапирганнинг...

МАЛИК ЭГАМ.

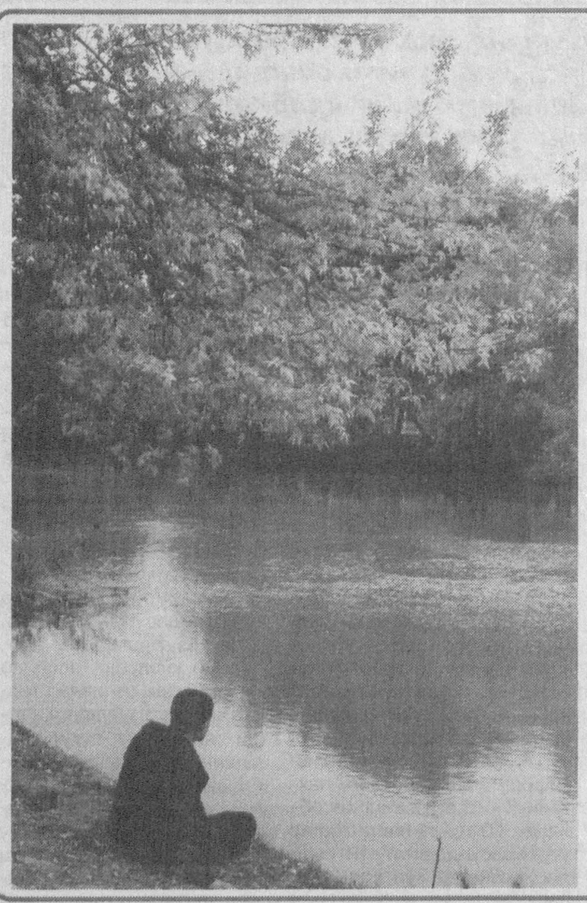

ЯПРОҚЛАР ЁМҒИРИ

Куз — ўйчан фасл. Ўйлатади, ўйлантиради. Айниқса, қировли кунда, япроқлар ёмғиридан кейин, офтоб чиққач сайр этиш мароқли. Унгача дарахтзорда жимгина ўтирган маъқул. Хаёл суриб ўтираверсанг, ўтираверсанг. Бошингдан сочқидек со—чилаётган қизил, сариққа яшиллик уйғунлашиб кетган аломат рангли барглар шивиридан бўлак ҳеч нарса ҳаловатингни буз—маса...

Шеър ҳам шу ерда, қўшиқ ҳам, тинглай олсанг, ажойиб куй — наво, тўйиб — тўйиб нафас олсанг ярашадиган ҳаво. Фа—қат, фақат бир нарса сени ташвишлантиради. Хазонларга кў—милиб кетмай, деб кўзларингни очасан. Ўрнингдан турасану юришга ботинолмайсан. Бир қадам босиш, гўзалликни оёқ ости қилиш гуноҳдек туюлади сенга. Шу ҳолатда анча вақт қолиб кетасан.

— Ҳой, қизгина ўлгур! Анҳор бўйида ўтирма, деб неча марта айтганман сенга. Хаёл суришга бало борми? Каллаи саҳарлаб сув бўйида нима бор?! Бозорга кетяпман, укаларингга қара...

Қўшни холанинг овози жимликни бузади. Беихтиёр қўшни боққа қарайман, негадир шошилганча чопиб кетаётган қиза—лоққа раҳмим келади. Кейин ўша қизалоқдек болалик дав—римда шўхлик қилиб, танасига исмимни ўйиб ёзган теракнинг юзига юзимни босаман. Унга нима дейишни, қандай узр сў—рашни билмайман.

Бундай бўлади деб сира ўйламагандим. Қўнғироқ сочли қизалоқ қон — қон йиғлайди. Онаси яна алланималардир деб уни койийди. Эшик тарақлаб ёпилади, устидан қулфланади...

Юрагим йиғлаётган бўлсаям,негадир кўзларимга ёш келма—япти. Ҳозиргина кекса ёнғоқ дарахтининг шохига келиб қўн—ган қора қарғалар қағиллаб, келмаган қишдан қор сўрайди. Бизни ташлаб кеттиси келмаётган куз дарахтларни силкитиб, силкиниб йиғлайди. Япроқлар тўкилаверади, тўкилаверади.

ЖОНСЎЗ.

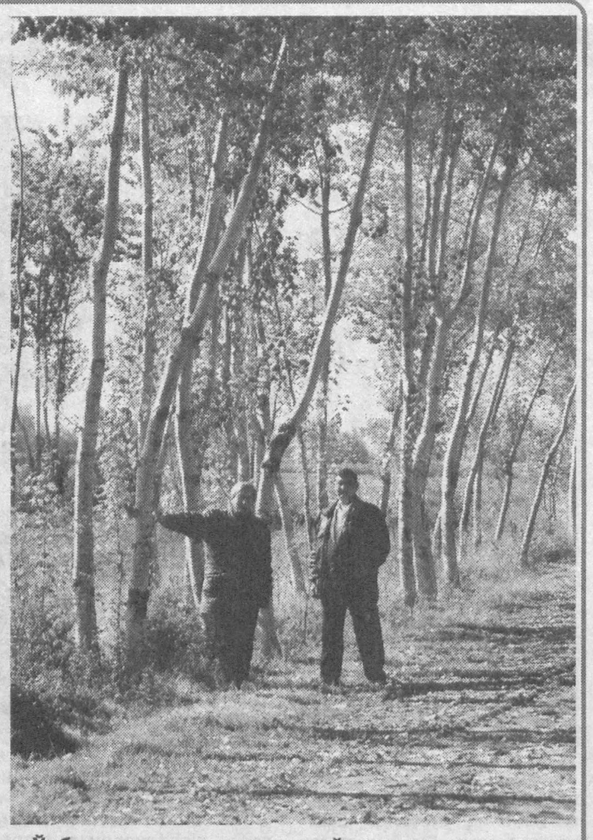

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат-лавҳалар.

Рамазон ўгитлари

Ажру-савоби бор

Ҳар бир мўмин кишига рамазон ойида рўза тутиш Қуръони Карим оятлари билан фарз қилинди: « Эй, мўминлар, тақволи кишилар бўлишингиз учун сизлар—дан илгари ўтганларга фарз қилингани каби сизларга ҳам саноқли кунларда рўза тутиш фарз қилинди »

(Бақара 183)

Инсон, ояти каримада битилганидек, саноқли кунлар рўза тутиш нақадар муҳим ибодат эканлигини англаб етса, ҳеч қачон рўзага дунёвий, тиббий ёки урфий маъно бермас эди. Рўза ибодати инсонга ўзлигини танитади, инсонийлик мақомида мустаҳкам туришга кўникма ҳо—сил қилади ва тубанлашиб кетишига йўл қўймайди. Зеро, Аллоҳ таоло қадр — қиммати ва даражасини сақлай ол—ганлар учун охиратда беҳисоб ажру савоблар ато эта—ди. Энг аввало рўза тутиш кишининг гуноҳлари кечи—рилишига, ёмон амаллар ўчирилишига сабаб бўлади. Рў—занинг яна бир фазилати шуки, бу ибодат соҳибини қалқон каби лағв ва бошқа турли беадабликлардан тў—сиб туради. Пайғамбаримиз (алайҳиссалом) ҳадиси шарифларида «Рўза — қалқондир, банда у билан дўзах—дан сақланади» деб марҳамат қилганлар. Рўза тутишда рўзадор учун икки қувонч мавжуд: бири — оғиз оча—диган пайтдаги қувонч, иккинчиси — Аллоҳ таолога уч—рагандаги қувонч. Илоҳим бу қувончлардан барчамиз—ни яратган насибадор айласин.

Спорт оламида

Дарвозабоннинг мияси чайқалди

Яқинда бўлиб ўтган ЖЧ — 2006 саралаш босқичининг Италия — Белорусь ўйинининг 22-дақиқасида белорус дарвозабони Хомутовский меҳмонлар ҳужумчиси Жилардино билан ҳаво жангида тўқнашиб кетди. Натижада унга тиббий ёрдам кўрсатилди ва у ўйинни охиригача дарвозани қўриқлади. Лекин ўйин тугагач, у қандай ҳисоб бўлганини ҳаммадан сўраб юрди. Хомутовский ўз интервьюсида: «Ўша тўқнашувдан кейин нима бўлганини эслолмайман. Йигитлардан бугунги учрашув қандай натижа билан тугаганини сўрабман. Хотинимнинг айтишича, ўйиндан сўнг унга телефон қилиб, кичик суҳбат ўтказганим, ундан «Сен туғруқхонада нима қиляпсан», деб сўраганим ҳаммани ҳайратда қолдирди. Шифокорлар ушбу ҳолатга Хомутовскийда кичик мия чайқалиши бўлган, шунга у ҳеч нарсани эслай олмаган, деб изоҳ беришди.

«Ҳалол ўйнанг, футболчилар»

Қувайт футбол федерацияси раҳбарлари Осиё Футбол Конфедерацияси президенти Дато Питер Велаппанга 17 ноябрь куни бўлиб ўтадиган Хитой — Гонконг учрашувини ўз назоратига олишини илтимос қилди. Бунинг асосий сабаби, Қувайтда ҳам, Хитойда ҳам очколар сони бир хил, агар улар сўнгги турда ғалаба қозонсалар, тўплар нисбатига кўра яхши кўрсаткичга эга бўлган жамоа кейинги саралаш босқичига йўл олади. Муаммо ҳам айнан шунда, яъни сиёсий нуқтаи назардан қараладиган бўлса, 1997 йилдан Хитой Гонконг билан бирлашиб, ягона суверен давлатга айланган. Демак, Хитой Гонконг дарвозасига хоҳлаганича тўп киритиб, кейинги босқич масаласини ҳал қилиши мумкин.

ОФК бу ҳолатни батафсил ўрганиб чиқиб, ғирромликни олдини олиш мақсадида ўз назоратчиларини нафақат Хитойга, балки шундай вазиятда бўлган бошқа гуруҳларнинг қолган ўйинларига ҳам юборади.

Мухлислар норози

Хорватиянинг машҳур жамоаси Динамо (Загреб) сўнгги чемпионат баҳсларида мазмунсиз ўйин кўрсатмоқдалар. Етти марта мамлакат чемпиони, жорий мавсумда 11 та учрашувдан бор-йўғи 3 тасини ғалаба билан якунлашди ва 9-ўринда боришяпти.

Шу боис мухлислар жамоа бу йилги чемпионатда жуда омадсиз иштирок этаётганига норозилик билдириб, улар машғулот ўтказаётган жойга келишди. 50 нафардан зиёд ашаддий фанатлар футболчилардан кўк рангдаги футболкаларини ечиб қўйишни, улар бу рангга (клуб либоси айнан кўк рангда) лойиқ эмасликларини айтдилар. Натижада футболчилар машғулотларни деярли ярим яланғоч ҳолда якунладилар. Хайрият, тартибни сақловчи ходимлар ишқибозларни тарқатиб юборди. Улар бўлмаганда, футболчиларга қийин бўлиши аниқ эди.

Ислом ТИЛАБОВ тайёрлади.

Бир-бирингизга эҳсон қилинглар, чунки эҳсон муҳаббатни оширади ва дилдаги ғашликларни йўқотади.

ҲАДИСИ ШАРИФДАН.

ҚИММАТГА ТУШГАН ТОВУҚ ШЎРВА

Куз ойлари эди. Томорқага буғдой сочдим. Кунлар иссиқ бўлгани учун буғдой тез кунда униб чиқиб, майсазор ҳосил қилди. Бир куни кўчадан қайтсам, қўшнимизнинг товуқлари буғдойзорни пайҳон қиляпти. «Ҳайдамайсизми?» деб хотинимга ўшқир—дим. У бўлса, жиғибийрон бўлиб, ҳайдайвериб зе—рикдим, у ёқдан ҳайдасам, буёқдан келади, деди. Шу пайт ердан муштдек келадиган кесакни олдиму жаҳл устида товуқларга қараб отдим. Кесак бориб тўғри бир хўрознинг кўкрагига тегди ва у шу захоти типирчилаб қолди. Нима қилишимни билмай турган пайтимда хотиним дарров пичоқ келтириб, тезда сўйинг, ҳаром ўлиб қолмасин тағин, деди. Хўрозни сўйишга сўйдиму аммо уни нима қилишни билмас эдим. Шунда хотиним бўлар иш бўлди,ҳозир хўрозни олиб кирсак, қўшни катта жанжал кўтаради, ундан кўра бир кун пайти келса ётиғи билан тушунтириб, пулини тўлаб қўямиз, деди. Бу гап ўзимга ҳам маъ—қул тушди. Хуллас, ўша куни товуқ шўрва ичдик.

Кечаси уйқум қочиб уйғониб кетиб, ташқарига чиқсам, оғилхона томонда кўзимга қандайдир уч—қунлар кўрингандек бўлди, борсам, ҳамма нарса жойида. Яна уйга кириб кетдим. Эрталаб не кўз би—лан кўрайинки, боқувга қўйган катта қўчқорим та—рашадек қотиб ётибди. Кечаси менинг кўзимга кў—ринган учқунлар электр симининг учқунлари бўлиб, ўша тунда қўчқор оғилхонани ёритиш учун туши—рилган электр симини чайнаб кўрган экан. Хуллас, битта хўрозга битта қўчқорни алмаштирдик.

М. СИДДИҚОВ.

НОЙРИН ҲАЗИЛ...

ёхуд қарғиши ўзига қайтган кампир

Шоқосимнинг уйида ҳар куни жанжал. Пул топса ичиб келади. Топмаса, уйдан чиқмай, ёнбош—лаб ётаверади. Бир куни айвонга зўр — базўр етиб, эндигина ёнбошлаган эди, уни бу аҳволда кўриб хотинининг «аллергияси» қўзиди.

— Ҳой, ҳеч ҳушёр кунингиз борми? Бундан кўра ўлиб қўя қолсангиз қутулардим. Ер ютсин сиздақа, эрни!

Хотинининг дийдиёлари жонига теккан Шоқосим шартта ўрнидан туриб, гандираклаганча молхонага қараб юрди...

Ярим соатлардан кейин хотини хавотирланиб, унинг ортидан кирди. Кирди — ю, шифтда осилиб турган эрини кўриб, додлаганча ён қўшниси Зарифа кампирникига чопди.

Зарифа хола Шоқосимнинг аҳволини кўриб:

— Бор, қизим, бўлар иш бўпти. Чолларни чақи—риб кел, ўшалар бирор йўл кўрсатар...— деди.

Келин йиғлаган куйи гузарга чиқиб кетди. Кам—пир мурдага қараб туриб, уч кундан кейин ўткази—лиши керак бўлган тўйи эсига тушди. Алами келиб, Шоқосимни қарғай бошлади:

— Э, ўлмай ҳар нарса бўлгур. Тириклигингда ҳам ҳеч кимга фойданг тегмаган эди. Энди ўлганингда ҳам бошга биттан бало бўлдинг, келиб — келиб мен тўй қиламан деб турган пайтимда ўласанми? Энди сенинг касофатингга тўйни кечиктиришга тўғри ке—лади. Кампир қарғанганча орқасига қайрилиб ҳовли томонга юрди.

— Ҳў, эна, ўлган одамниям қарғайдими?

Тўсатдан эшитилган бу таниш овоз кампирга ток ургандек таъсир қилди. Секин ўгирилиб ўзини арқондан бўшатаётган Шоқосимга кўзи тушди — ю, шалоплаб ерга йиқилди.

— Ҳа, эна, сизга нима бўлди? Роса хумордан чиқиб сўқдингиз — а. Ўладиган аҳмоғингиз бор экан—да! Арқонни қўлтиғимдан ўтказиб олган эдим. Ҳей туринг... Эна... Эна...

Эртасига эрталаб соат ўнга жаноза белгиланди. Фақат майит бошқа эди...

Суннатилла ИСЛОМОВ

САНЪАТ - ЭЗГУЛИККА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Бугун қўшиқ ҳақида гапиргимиз келди. Бугун яхши қўшиқ ҳақида фик—рлашгимиз келди. Зеро, ўз қўшиқлари билан ёшлар орасида мухлисларига эга бўлиб бораётган ёш хо—нандаларимиз бисёр. Ан—вар Собиров — кўпчилик учун таниш исм. Ўз куй—қўшиқлари билан эл на—зарига тушаётган хонан—дани суҳбатга тортдик.

— Анвар, айни кун—ларда кинолар учун қўшиқ яратиш урфга ай—ланиб бормоқда. Ай—тинг—чи, сиз кинолар учун қўшиқ яратишни истармидингиз?

— Кинолар ҳақида га—пирадиган бўлсак, ҳар соҳанинг ўз кишиси бў—лади. Масалан, актёр рол ижро қилиб, хонанда қўшиғини айт—гани маъқул. Кинонинг мав—зусига мослаб, яқиндан тани—шиб қилинган нарса бу ҳақи—қатдан кино учун қилинган қўшиқ бўлади. Менда ҳали кинолар учун қўшиқ қилиш режаси йўқ эди. Кинода рол ўйнашга так—лифлар бўлди. Мен ўз тажри—бамдан келиб чиқиб буни рад этдим. Насиб қилса ҳали йиллар давомида ижод жа—раёнида рол ўйнаб, қўшиқ—лар яратиб қолармиз.

— Сиз ўзингиз ҳали ёш хонандасиз. Шундай бўл—сада санъатга энди кириб келган ёшларга қандай маслаҳат бера оласиз?

— Тўғри, машаққатсиз ҳеч қандай ҳунар бўлмайди. Шу соҳага кўнгил қўйган инсон аввало ўйлаб, бу йўлнинг охиригача боришига кўзи етиши керак бўлади. Санъат машаққатларини енгиб ўтишга куч топа билса, ҳар қандай вазиятда ўзини ту—тиб билса ўйлайманки, санъатга энди кириб кела—ётганларнинг ишлари баро—ридан келади.

— Сизни бугунги кунда қўшиқчилик соҳасида ни—малар ташвишга солади?

— Аввало миллийлиги—мизнинг сақланиб қолини—шини истардим. Тўғри, ҳо—зирда икки хил ашулалар яратилаяпти. Биринчиси — ҳақиқий санъат бўлса, ик—кинчиси — тижорат учун яратилаётган қўшиқлардир. Албатта, икковининг ҳам ўз мухлислари бор. Лекин мен тарбиявий аҳамиятга эга бўлган қўшиқларнинг кўп—роқ яратилишини хоҳлардим. Мумтоз наволарга, жонли ижрога бўлган эътиборни оширишимиз керак. Бу бо—рада устоз санъаткорлардан кўпроқ ўрганишимиз лозим, деб ўйлайман.

— Бугунги кунда Ўзбе—кистон телевидениесида фаолият кўрсатаётган Ба—дий кенгашга сизнинг фикрингиз қандай?

— Бадиий кенгаш ҳақида фикрларим ижобий. Чунки у ерда мутасаддилар қўшиқ—чилик соҳасида йўл қўйи—лаётган хато ва камчилик—ларни халқимиз эътиборига ҳавола қилинмасдан олдин тўғирлаб олишимизга имко—ният беради. Уларнинг мас—лаҳатлари жуда ўринли. Масалан, менинг ҳам иккита клипим Бадиий кенгашдан ўтмаган. Лекин мен бундан ҳеч хафа эмасман.

— Сизнинг назарингиз—да бугун саҳнага эътибор қандай?

— Саҳна ҳақиқатдан ҳам муқаддас. Саҳнага чиқиб, мухлисларнинг олдида ҳис—ҳаяжонни улар билан бирга сезиб, бу туйғунинг муқад—даслигини билганман. Саҳ—нага ҳаяжон билан чи—қишнинг ўзи ҳам бир масъулият. Саҳна санъат—корни тарбиялайди. Саҳна маданияти хонанданинг ижодини юксалтиради ва унга бўлган эътибор бун—дан кейин ҳам муқаддас бўлиб қолаверади.

— Сизнинг биринчи саҳнангиз?

— Биринчи марта Ўз—бекистон давлат циркида қўшиқ айтганман ва бун—дан жуда фахрланаман. Бу менинг ҳаётимдаги би—ринчи катта саҳна бўлган.

— Янги режаларингиз ҳақида...

— Янги альбом яратиш устида иш олиб бораяп—ман. Янги қўшиқлар яра—таяпман.

— Санъатнинг вази—фаси нимада, деб ўйлай—сиз?

— Хонанданинг ижод қилиши, куйлашидан мақ—сади одамларни эзгуликка етаклаш. Умуминсоний фазилатларни ардоқлаш. Санъат ҳамма даврларда эзгулик учун, гўзаллик учун хизмат қилиб келган. Бундан кейин ҳам қўшиқ дилларга таскин, ором, жўшқинлик, илҳом бахш этаверади. Инсон қалбида ишонч туйғуларини оши—раверади.

— Тилакларингиз?

— Юртимиз осмони мусаффо, юртдошларимиз кўнгли ҳамиша нурафшон бўлсин.

Муҳаммад СИДДИҚ, суҳбатлашди.

ЎҚИНГ, БУ ҚИЗИҚ!

Йигирма мингдан ортиқ шахсий компьютерлар Интернет орқали биргаликда иш олиб бо—риб, ҳозирда энг катта оддий сонни ҳисоблаб чиқди. Унда икки миллионта рақам бор экан.

* * *

«Филипс» голланд фирмаси ўз телевизорларига масофадан бош—қарув пультини жорий эта бош—лади. Бордию пульт йўқолиб қолса «овоз чиқаради». Агар бу асбобни қаергадир қўйсангиз, у уйдаги буюмлар орасида йўқолиб қолгудек бўлса, телевизорга яқин келиб, уни қўлда ёқиш кифоя. Мабодо пульт, албатта, уйнинг ичида бўлса, қаттиқ товуш чи—қаради. Шуниси диққатга сазо—ворки, фақат АҚШга экспорт қилинадиган телевизорларгина бундай пульт билан жиҳозланади, зеро фирма, европаликлар анча тартиблироқ бўлиб, ўз пультла—рини тайин жойга қўйишади, де—ган фикрда.

* * *

Шифокорларнинг айтишича, болалар:

... она қорнида алоҳида сўз ва тушунчаларни эшитади, ҳатто фарқлайди;

... ота — онаси товушини та—нийди ва уларга қувончли ҳат—ти — ҳаракатлар билан жавоб бе—ради;

... сўз оҳангини фарқлайди: асабий ва ҳаяжонли вазиятда уларнинг юрак уриши тезлашади, хотиржамликда меъёрга келади;

... ташқарида рўй бераётган воқеалар, ота — оналарининг уларга таъсирини эслаб қолади.

... ҳали туғилмаган болала—рингиз билан гаплашинг, қўшиқлар айтиб беринг, бирга мусиқа тингланг. Оҳанг ҳомиланинг эн—докрин ва қонтомир тизимига ижобий таъсир этади, организмни соғломлаштиради, унинг ақлий қобилиятига таъсир этади. Ай—ниқса, енгил, ёқимли ва қувноқ мусиқа маъқул келади.

С. ШОШИЙ тайёрлади.

МАСЛАҲАТХОНА

Эритилган чарви ёғи ва қуйдирилган сари—ёғни тенг миқдорда қўшиб, кунига 2 маҳал на—ҳорда ва ётиш олдидан ярим пиёладан майда хўплаб ичиш ҳар қандай йўталга даво бўлади.

Ж Ж Ж

Нафас йўлларининг шамоллаши билан боғлиқ бўлган ҳамма турдаги касалланишда суюқ ов—қатда пиширилган қўй чарвисини истеъмол қилиш энг яхши даво бўлади.

Ж Ж Ж

Ҳар қандай йўтал касалига беҳининг ичига асал, сариёғ солиб, оташдонда пиширилиб истеъ—мол қилинса, шифо бўлади. Даволаниш муддати эса, дарднинг эски — янгилигига, оғир — енгил—лигига боғлиқ. Бу муолажа ҳамма ёшдаги одам—ларга бирдай фойдалидир.

Ж Ж Ж

Милк, бурун, томоқ каби аъзолар қичишса, демак, иссиғингиз ошиб кетибди. Энди совуқ—лик овқатларга ўтинг. Масалан, қатиқ, суюқ хамир овқатлар, хом булғор қалампири, шаф—толи, шакароб ва ҳоказо. Шунингдек, ҳаммомга тушиб туринг.

Ж Ж Ж.

Чойни ва суюқ овқатларни доим илиқ ҳолда ичинг иссиғи нафас йўлларини ва қизилўнгачни касал қилади. Яъни, томоқ, қизилўнгачдаги юпқа парда куяди, натижада қичишиш туфайли йўтал пайдо бўлади.

Ж Ж Ж

Ҳар қандай жигар хасталигини беҳининг си—қилган суви даволайди. Ушбу мева шарбатини кунига 1 — 2 коса ичиб бориш лозим. Неча кун ичиш касалликнинг оғир — енгиллигига ва дар—дманднинг мижозига боғлиқдир.

Ж Ж Ж

Камқонлик (анемия) хасталигини даволашда бир неча усуллар бор. Шулардан бири: кар—тошкани пўстлоғи билан бирга пишириб, кейин пўстлоғини арчиб, унга озгина сариёғ солиб, эзиб, устига ош қошиқда пиёздоғ қилинган ёғ қўшиб, бир боғ кашничдан тўғраб, ҳаммасини аралаш—тириб, суви қочган нон билан истеъмол қилиш—дир.

Ж Ж Ж

Милкнинг иссиғи ошиб кетганда, оғиз бўш—лиғида ярачалар тошганда кўк чойнинг фойдаси кўп. Бундай ҳолларда у билан ғарғара қилинади, пахтага шимдириб эмланади. Шунингдек, тез—тез кўк чойдан ичиб турилади.

Ж Ж Ж

Қуюлган қонни чилон жийда яхши суюлти—ради.

Кесилган жойнинг қонини тўхтатиш учун оқ қандни туйиб босиш, отқулоқ баргини ёпиш, мўмиё суркаш мумкин.

Ж Ж Ж

Қовун, хурмо, узум балғамни яхши кўчиради. Айниқса, хурмо ўз хусусиятларига кўра, тар—кибидаги дармондорилари туфайли анжирга яқин туради. Юрак хасталикларининг барча турла—рида, диққинафас хуружида, истисқо хастали—гида хурмо истеъмол қилиш кони фойдадир. Шунингдек, у томоқ без (бодомча) ларининг яллиғланишида, йўтал зўрайганда, танглай оғри—ганда ҳам шифобахш малҳам ҳисобланади. Хурмо кишини тўқ тутади, қувват бахш этади.

Milliy tiklanish
Муассис: Миллий тикланиш демократик партияси

Бош муҳаррир: Иброҳим ҒАФУРОВ

Нашр муҳаррири: Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ

Телефонлар: қабулхона — 133-67-51, бўлимлар —136-58-80, 136-58-73

Газета 014-рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма: Г — 1130. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда .

Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди.
Саҳифаловчи: Раъно ИСМАИЛОВА
Босишга топшириш вақти 20.00
Нашр кўрсаткичи — 158

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32 уй

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Босишга топширилди 20.00